

ÉLETTÜNK

XXXI. évf. 1. szám (31. Jahrg. Nr. 1)

Az európai magyar katolikusok lapja

1999 január

P. SZÓKE JÁNOS: Budapest

AZ ÉVEZRED UTOLSÓ LEHETŐSÉGE: A REMÉNY

Selma Lagerlöf kiváló svéd író nő elbeszélése szerint egy olasz keresztes lovag a sikeres hajrát után elhatározta, hogy a Szentföldről a Krisztus születési helyét jelző lámpa lángjánál gyertyát gyújt és az égő lángot elviszi szülővárosába, Firenzébe. Ez az egyszerűnek

látszó, mégis kalandos ígértet megváltotta életmódját: a harcos lovagból békés, körültekintő ember lett.

Útközben többször rablók támadták meg. Nem védekezett. Mindig odaadta nekik, amit kértek tőle. Egy kérése volt csupán: a gyertyalángot el ne oltsák. Elvették tőle lovagi felszerelését, fegyvereit és pénzét. Arab paripáját is kicserélték egy kehes gebére. A kalandos út végére ért és Firenze utcáin a fél város rajta derült. A rakoncátlan gyermekek kóbor cirkuszosnak tartották a kirabolt lovagot. Azzal szórakoztak, hogy elvegyék lámpását és kioltsák a lángot. Próbára tették türelmét, de a különös lovagnak mégis sikerült, hogy a Krisztus születésének helyéről hozott lánggal meggyújtsa a dóm oltárán lévő gyertyákat. Egy kíváncsi ember megkérdezte tőle, hogyan tudta elhozni a lángot a messze távolból? Ezt a választ kapta: „Ez a parányi fény minden energiámat és figyelmemet lefoglalta. Csak rá vigyáztam. Soha nem éreztem magam biztonságban miatta. Sok veszélyből kilábaltam, de soha nem voltam benne biztos, hogy a láng égve marad!”

Hosszú vándorlás után számunkra is véget ér egy út: a huszadik század és a második évezred. Mit viszünk át a harmadik évezredbe és a huszonegyedik századba? A reklám szakemberi sem tudnak erre a kérdésre választ adni, csak számolják a napokat 2000-ig. És utána? Világos a válasz: számoljuk az éveket 3000 felé.

Még nem tudhatjuk, hogy az évek folyamán milyen változások következnek be. A változásokon már napjainkban sem csodálkozunk, legfeljebb azok gyors egymásutánja lep meg bennünket. A tempó olyan ütemű, hogy egy éjszaka is meglepő változást hozhat. Sokszor bátorság kell elfogadásukhoz.

Bátorság kell ahhoz is, hogy beismerjük: egy olyan Egyházhhoz tartozunk, amelynek egyedülálló kultúrája van, de mégis kevés a követője. Az az érzésünk, hogy az egyház a vívmányok előtt tehetetlenül áll. Akkor is bátorság kell a hovatartozás megvallásához, ha tudjuk, hogy olyan Valakihez szegődtünk, aki itt élt ezen a földön már 2000 évvel ezelőtt és kijelentette: benne fog megújulni a világ és az emberiség éhségét Ő fogja csillapítani.

Az is biztos, sokan felteszik napjainkban a kérdést, miért vagyok még egyáltalában keresztény? Több válasz lehetséges, de melyik lesz megnyugtató?

Egy keresztény kultúrközösségben élek, de nem akarok tőle megválni. Több helyről vártam az élet értelmére választ, de a legelfogadhatóbbat a kereszténység adta. A kereszténységet szemlélve, felfedezek benne egy összetartó erőt, amely a remény ellen is reményt sugall. Ezt onnan látom, hogy a múltból származó összetartó erő nem szűnik meg, hanem határozottan egy jövő felé mutat. Semmi más nem ígér; csak békét, megbékélést, igazságosságot, testvéri kö-

zösséget, szeretetet és kölcsönös bizalmat.

Ezt az erőt nem mi találtuk ki. Mi is (valamelyest) kézben tartjuk, de árthatunk is vele. A lényeges mégis az, hogy ezt az erőt ne ejtsem ki kezemből (égő láng módjára őrizzen) és átmentsen a jövőbe.

A gyakorlatban ennek egyszerű értelme van: a kereszténységet nem én fedeztem fel. Arra kell törekednem, hogy az én hitemet látván, mások is megismerjék és kövessék.

ISTEN KEZÉBEN

*Az égig érő bércek között járok,
egymásba olvad hegy-völgy és határ,
ugyanaz fenn és lenn; csak annyit látok,
mint csarnok ívén mászkáló bogár.*

Weöres Sándor (1913-1989)

Ha körülnézünk a világban, észre kell vennünk, hogy utat tör magának egy Isten nélküli vallás különböző jelszavakkal: „Isten igen – vallás nem.” Anélkül, hogy Isten létezését különösebben tanulmányoznák, jogot formálnak maguknak: kulturális és társadalmi szinten azt a feladatot végrehajtani, ami valamikor a vallások feladata volt.

A keresztény hit alapja mégis ez marad: született egy ember, akit mi keresztények Krisztus személyében a megtestesült Istennek nevezünk. Ez az emberré lett Isten Fia ismeri gyengeségünket és „lángot ad kezünkbe”. Születésével és halálával nem hagyott el bennünket, hanem inkább magához kötött. Azt is észre kell vennünk, hogy korunk embere, a világ távol eső zugaiban is kitarított Mária mellett, aki az újszülött és a halott Jézust ölében tartja. Azt is nyugodtan megemlíthetjük, hogy az ember látja a világban a gonoszt, mégsem kötött szerződést vele és a kereszténységnek mindig lesz annyi értő tartaléka, hogy a harcot nem adja fel ellene.

Biztosak vagyunk, hogy az egyháznak a következő évezredben sok látványos külsőségről le kell mondania. Abban is biztosak lehetünk, hogy a kereszténység nagy kincse, a remény, számos közösségben élő kovászként megmarad. Ha nincsen reményünk, akkor miért élünk? A remény a jövőben is ki akar bontakozni. A kibontakozás biztosítója Jézus Krisztus. Rá mindig lehet építeni: segít megőrizni a ránk bízott lángot!

Nincsen végzet, csak remény ellenére a remény.

A Végzet egyszer azzal dicsekedett, olyan erős ütése van, hogy mindenkit szőnyegre terít. Így történt ez a hűséggel, a hittel, a szeretettel, mindegyiket leterítette. Csak egy valakit nem tudott eddig legyőzni. Amikor megszárdulva leroskadt és a bíró számolni kezdett... „kilencnél” ismét talpra állt. A kíváncsi kérdésre, ki volt az, a Végzet ezt válaszolta: a Remény. ■

Imaszándékok

Januárra

1.

Imádkozzunk, hogy ebben az Isteni Atyának szentelt évben a hívek szívüket bizalommal nyissák meg – mint gyermekek – Isten előtt.

Emberileg szólva kár, hogy képtelenek vagyunk Istent a maga nagyságában felfogni, megismerni vagy valamilyen képet alkotni róla. Isten annyira más, mint mi, hogy Őt elképzelni is lehetetlen emberi fogalmaink, képeink alapján. Már a szót – nem hogy valóságát – végtelen, sem tudjuk elképzelni, mert mi csak véges módon vagyunk képesek gondolkodni. Ha azt mondjuk: „decilió” (deci szer millió) akkor hat helyett hatvan (!) nullát kell az egyes szám után írni s ez csak elméleti érték, ezzel számolni, ezt használni képtelenség. De nálunk embereknél tovább számolhatunk: két decilió, három...

A végtelenségig akkor sem jutunk el. Felülmúlja agyunk befogadó-elképzelő lehetőségét.

A tény, hogy Isten gyermekei vagyunk-lehetünk, ugyanúgy érthetetlen. Tapasztalati, értelmi, elméleti síkon Isten számunkra megközelíthetetlen. Azért kéri a Szentatya: az egyedül lehetséges úton közeledjünk hozzá, mérhetetlen – majdnem azt mondanám: „végtelen” gyermeki bizalommal, gyermeki hittel. A gyermek nem tud sok mindent felmérni, érteni, de reá hagyatkozik a nála sokkalta nagyobb Atyjára. Azt mondják, minden felnőtten van valami a gyermekből, van gyermeki benne. Ne szégyelljük „előszedni” ezt a szépséges és bizalomtól átitott életrészt és ebből kiindulva nyíljunk meg Isten előtt.

2.

Imádkozzunk, hogy férfiak és nők az egész világon nyiljanak meg hitben az Atyaisten előtt és egymás iránt szolidárisabbak legyenek.

A vallásfenomenológia – vallásjelenségtan – kimutatja: az ősi vallásokban kivétel nélkül kimutatható a világot teremtő Fő-Isten alakja, bárhol is hívják. Lehetséges, hogy ez a „tudás” a lélekből származik, de minden ember érzi a teremtő Isten létét s saját vallása szokásai szerint tisztelettel adózik neki. Így lehetséges, hogy a Szentatya kérése nem csupán az egész világon élő keresztényeknek szól, hanem „férfiaknak és nőknek” az egész világon. Mindenki igyekezzen tehát az Atyaisten felé való megnyílásában hitben és szeretetben közeledni hozzá. Ennek az egyik útja az egymáshoz való szolidaritás.

Isten rávezet minket a szolidaritásra – egyébként a szeretet egyik formája – egymás iránt. Mindenesetre rávezet az Ő szemszögéből nézve helyes szolidaritásra. Mert a szeretet akárhány formája Istentől származik.

Fejős Ottó

OLVASÓINKNAK SIKERES,
BÉKÉS, ÁLDOTT
ÚJESZTENDŐT KÍVÁN
A SZERKESZTŐSÉG

Éneklő angyal
Molnár C. Pál metszete

LENNE EGY KÉRDÉSEM VISSZAUTASÍTOTT KERESZTELÉS

Egy délnémetországi olvasónk leveléből idézünk:

Elég gyakran látogatunk haza Magyarországra. Úgy terveztük, hogy legközelebb keresztelőre megyünk: húgomnak sok évi próbálkozás után végre kisfia született. Most közölte telefonon, hogy a keresztelőből nem lesz semmi, mert a pap nem hajlandó megkeresztelni a gyereket, mondván, hogy a szülők nincsenek templomban megesküdve, nem is járnak templomba, a kiszemelt keresztanya – aki én lettem volna – külföldön él, ilyen körülmények közt nincs biztosítva a gyerek keresztény nevelése. Ez a visszautasítás hűgomat és férjét nagyon felháborította és megmondom őszintén, engem is. Hát mit tehet az a kis csöppség arról, hogy a szülei nem vallásosak? Szabad a papnak megtagadni egy életfontosságú szentséget? Én úgy tanultam, hogy aki nincs megkeresztelve, nem üdvözl...

Miklós atya válasza:

Köszönöm olvasónk levelét és azt is, hogy kertelés nélkül kifejezte értetlenségét a plébános döntése miatt. Ahhoz sem fér kétség, hogy egy ilyen elutasítás visszatetszést válthat ki azokban, akiknek amúgy sincs sok kapcsolatuk az Egyházzal. Nyilvánvalóan olvasónk nem volt jelen húga és a plébános közt lefolyt beszélgetésen, tehát nem hallotta, hogy a plébános milyen érvekkel és milyen formában indokolta meg negatív álláspontját. Merem feltételezni, hogy ezt nehéz szívvel tette, hiszen az ő érdeke is, hogy a hívek száma gyarapodjék. Természetesen az is, hogy egy olyan alapvetően fontos szentséget, mint a kereszttség, nem tagadhathat meg megfelelően súlyos indokok nélkül. Próbáljunk meg a dolog végére járni.

A kereszttség, a bérmálással és az Eucharisziával (Oltáriszentséggel) együtt, a keresztény beavatás szentségei közé tartozik. Ezek rakják le a keresztény élet alapjait. A kereszttség révén a megkeresztelendő lelke újjászületik, Isten a saját életében részesíti: de mint a természetes életnek, úgy a természetfelettinek is növekednie, gyarapodnia kell. A kereszttséggel ez a folyamat indul meg, a beavatás folyamata, melynek további lépései: Isten egyre mélyülő megismerése és szeretete, az ebből fakadó élet megerősödése a Szentlélekben (bérmálás) és táplálása (szentáldozás) és mindez a keresztény közösségben, az Egyházban, amelynek a megkeresztelt tagjává válik.

Ahogy a szülők mindent megtesznek, hogy gyermekük egészségesen fejlődjék, úgy érzi magát az Egyház is felelősnek a megkeresztelendő lelki növekedéséért, azért, hogy igazi kereszténnyé váljék. Ez azonban nehezen valósulhat meg, ha a szülők nem élnek keresztény életet. Márpedig ők azok, akik - szükség esetén a keresztstülők támogatásával – nevelésükkel és főleg példájukkal a megkereszteltet ilyen élet felé irányíthatják. Ha ezek a feltételek hiányoznak, akkor az Egyház várakozó álláspontra helyezkedik. Nem a kereszttség megtagadásáról van ebben az esetben szó – életveszélyben minden meggondolást félretéve, a keresztelés azonnal megtörténhet – hanem annak elhalasztásáról abban a reményben, hogy egy későbbi időpontban a szülők maguk is hajlandókká válnak keresztény életet élni és ilyen módon gyermekük keresztény nevelését biztosítani.

Ezt írja elő az egyházi Törvénykönyv 868. kánonja 1§ 2. pontjában: „Ahhoz, hogy a gyermeket megengedetten kereszteljék meg, szükséges, hogy megal-

pozott remény legyen a katolikus vallásban való nevelésére, ha ez hiányzik, a kereszttséget a részleges jog előírásai szerint halasszák el, értesítve a szülőket ennek okáról.”

Ezzel az előírással az Egyház el akarja kerülni, hogy a kereszttséget külsőséges ceremóniának, egyfajta névadó ünnepségnek tekintsék, annak lényege, szentségi kötelezettségei nélkül. Éppen a mai szekularizált világban, amikor az életet igyekeznek megfosztani mindenféle vallási vonatkozástól, amikor a vallásosságot privát hobbynak vagy hóbortnak tekintik, döntő fontosságú, hogy ne a papírforma szerinti, hanem a meggyőződéses keresztények száma növekedjék. A kereszténység nem valami külső máz, hanem életforma, mely célt, értelmet és tartalmat ad az ember életének. Erre szeretné az Egyház ráébreszteni a szülőket, számolva azzal is, hogy egy ilyen népszerűtlen intézkedés egyesekben felháborodást válthat ki. De az értékesebbje talán elgondolkozik rajta és netán rájön, hogy az életéből eddig hiányzott valami.

Mindent összevéve azt kell mondanom, hogy a plébános elvben helyesen járt el. Nem tudom persze, hogy megtalálta-e a hangot, amelyre ilyen kényes esetben szükség van. Az az érzésem, hogy nem. Annál inkább úgy gondolom, olvasónknak kellene megkísérelni, hogy hűgát rábírra, keresse férjével együtt a párbeszédet a plébánossal és hívő katolikus házaspárokkal. Ki tudja, nem érkezik-e el a pillanat, amikor ráébrednek, milyen szép és gazdagító keresztényként élni. És akkor még majd pótolni lehet az elmaradt keresztelőt is...

Frank Miklós

Viharok Edith Stein szenttéavatása körül

A nemzetközi és a magyar sajtó egyaránt kiemeli, hogy az Auschwitzban meggyilkolt karmelita szerzetesnő kanonizálása „nem várt vihart kavart az amúgyis törékeny zsidó-keresztény párbeszédben”. Egyes zsidó szervezetek ugyanis ragaszkodnak ahhoz, hogy az apácát nem azért ölték meg a náci haláltáborban, mert katolikus volt, hanem azért, mert zsidó. Szenttéavatása ezért „sérti a holocaust emléket”. A szenttéavatásban a katolikus egyház próbálkozását látják a vészkorszak „revíziójára” azáltal, hogy az egyház sajátjává nyilvánítja a zsidó népirtás egyik áldozatát. Efraim Zuroff, a Wiesenthal Központ jeruzsálemi irodájának vezetője a szenttéavatást „a zsidó közösség arculcsapásának” nevezte. A párizsi Központ még az utolsó pillanatban is levélben tiltakozott a Vatikánnál Edith Stein keresztény mártírrá nyilvánítása ellen. Magyar részről Bíró László kalocsa-kecskeméti püspök ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, minden szenttéavatás az életéről beszél és nem a származásról. A katolikus egyház anélkül, hogy megtagadta volna Edith Stein múltját, úgy találta: földi élete során méltóvá vált arra, hogy szentként tiszteljék. A II. Vatikáni zsinat nagyon határozottan kijelenti: a kereszténység gyökereiben visszanyúlik a zsidóságra, és Edith Stein szenttéavatásában ezt a gondolatot lehet felismerni. Ahogy II. János Pál mondta: *Edith Stein, az apáca egyszerű volt „Izrael és az anyaszentegyház lánya”*

MK

Major Márk (Essen)

A Magyar Pasztoráció kezdete Nordrhein-Westfáliában

A II. Világháború előtt csak elvétve éltek magyarok a mai Nordrhein-Westfália területén. Ők is átmeneti jelleggel tartózkodtak itt: diákok, diplomaták vagy üzleti utazók voltak, elvétve egy-egy bányász, munkás is akadt közöttük. Gyökeresen megváltozott a helyzet a háború befejeztével, amikor az angolok a fogságukba esett magyar katonákat, leventéket és a zónájukban talált magyar menekülteket a mai Nordrhein-Westfáliába gyűjtötték össze. Itt rendeztek be számukra fogoly és menekült táborokat, illetve kórházakat a betegek számára.

Pohly János, pécsi egyházmegyes pap, az angol zóna egyik táborigazgatója naplójában örökítette meg a *Nordrhein-Westfália-i fogolytáborokban és kórházakban végzett munkáját*. Naplóját a pécsi püspökség 1994-ben nyomtatásban is megjelentette: „Mundérban; Kaposvártól Dániáig és haza 1944-1946” címmel.

A könyv, melyben Pohly főtisztelendő úr napról-napra, sokszor még az órát is megadva beszámol az angol fogolytáborokban végzett lelkipásztori munkáról, felbecsülhetetlen értékkel bír, egyedülálló történelmi forrás nemcsak az angol fogságban lévők életéről, hanem a magyar pasztoráció kezdetéről is Nordrhein-Westfáliában. E fejezetben Pohly János könyvére támaszkodik ezen sorok írója is és mutatja be a sokaknak bizonyára ismeretlen tényeket. Itt természetesen csak a napló magyar lelkipásztori szempontból fontos részét foglaljuk össze, bár a könyv érdekesítő olvasmány lehet mindenki számára, akit a II. világháború idején a magyarság tragédiája és élni akarása érdekel.

Az orosz frontvonal Pécsnél, a Duna mentén volt 1944 december elsején, amikor a 90-ik kaposvári és a 91-ik pécsi újoncképző ezredek, más déldunántúli alakulatokkal együtt parancsot kaptak az ország elhagyására a Német Birodalom irányába. A fenti alakulatok Somogy, Zala, Vas és Sopron megyéken áthaladva 1945 február 1-én hagyták el Magyarországot. Ekkor a náci Németország már csak egy szűk folyosó volt a két front között. A magyar katonák sok viszontagságot és bombázást átélve, a Regensburg-Nürnberg-Hannover-Hamburg vonalon utazva február 12-én érkeztek Dániába. Velük jöttek családtagjaik is. Háromezer levente, 15-18 év közötti fiatal fiú is hozzájuk került, akiket szintén nyugatra irányítottak „katonai kiképzésre”.

A Dániába került magyar katonák harci bevetésére nem került sor. Kezdetben a németek nem merték őket felfegyverezni, a háború utolsó napjaiban pedig a magyarok tagadták meg tőlük a fegyverek átvételét. Így történt, hogy ők a balesetek által okozott halálesetek kivételével sértetlenül kerültek angol fogságba. Az angolok a Dániában és máshol fogságukba esett magyar katonáknak a *Nordrhein-Westfália-i Bocholt város* mellett rendeztek be fogolytábort, míg a 3000 levente *Borghorst*-ba került. A családok katonáknak és civil menekülteknek *Lintorf-ban, Unna-ban, Wuppertal-Lichtscheid-ben és Eselheide-ben* alakítottak táborokat. Ezen kívül magyar hadifogoly táborok voltak még Köln-Dellbrück-ben, Borkenben és Hamm-ban is. Az angol fogságba esett magyar katonák száma tizenöt ezerre tehető. Ha ehhez hozzáadjuk a leventéket, családtagokat és civil menekülteket is, a felső határ valahol a 20 és 25 ezer között lehetett. Ez a szám a foglyok hazaszállításával és a szökések miatt állandóan

csökkent, mígnem az utolsó magyar kórház-vonat is elhagyta Németországot 1946 november 13-án. Ezután már csak a hazatérni nem akarók maradtak menekült státusban.

A magyar katonai alakulatokkal kb. 20 katolikus és egynéhány protestáns táborigazgató esett angol fogságba. Ők a fogolytáborok őrzését ellátó angol egységek tisztjeitől, az angol táborigazgatók lelkészeitől, valamint a német egyházmegyéket püspökeiktől a legnagyobb erkölcsi és a lehetőségek megengedte anyagi támogatást is megkapták minden felekezeti megkülönböztetés nélkül. Erről Pohly atya így ír könyvében:

A kulturális lehetőséget a főhadiszálláshoz kapcsolt IMCA, a Református Ifjúsági Szövetség teremtette meg. Vezetője amerikai kollegiumi igazgató és helyettesei, egy norvég és egy dán küldött. Szívvel-lélekkel segítettek...

Az angol vezető lelkészeketől nem csak a legnagyobb segítséget kaptam meg, de sohasem érztem mellettük hadifogoly voltomat. Az angol őrség táborigazgatói lelkészeivel nem csak együttműködtem, hanem egymást helyettesítettük is. Felemelő érzés volt német templomban angol hivatalos szentmisét tartani magyar hadifogoly papnak, és minden magyarázat nélkül ministrált az angol főhadnagy.

A táborigazgatók száma idővel erősen lecsökkent. Egyesek hazamentek, mások vagy német szolgálatba álltak, vagy Amerikába emigráltak. A szerzetes papok közül pedig többen rendi szolgálatba léptek. Végül is Pohly atya egyedül maradt mint az angol zóna katolikus magyarjainak lelkésze.

Az angol hadifogságban lévő magyarok hitéletét mindennél jobban jellemzi az a két jelentés, amelyet Pohly atya írt megyéspüspökének, Virág Ferencnek Pécsre: Az elsőben 1945 november 12-én ezt írja:

Itt élek Bocholt mellett (Westfália) egy hadifogolytáborban, ahol 7000 magyar van... Nagyon sok dolgom van és volt. A magyar táboroknak nem mindenütt van lelkészük. Egy-egy lelkészre néha 15 ezer ember is jut – természetesen – szétszórva a különböző táborokban.

Második jelentését 1946 január 27-én küldte Rómán keresztül. Ebben a következőket jelenti:

Szeptember 6-án vonaton a jelenlegi táborhelyünkre szállítottak az angol, Bocholt in Westfalen melletti táborba, ahová 7000 ember került. A táborban egyedül vagyok katonai lelkész. A jövő hétre várjuk Eselheide bei Paderborn melletti táborba való szállításunkat, ahova 16 000 embert fognak tömöríteni az I. angol hadtest megszállási területéről.

Táborunkban rendszeresen vannak istentiszteletek. Minden vasárnap 10 és 11 órakor szentmise szentbeszéddel, hétköznapokon 9 órakor és minden este 1/2 7-kor litánia. Karácsonyra 1600 ember járult a szentségekhez. A vasárnapi szentmisére való járás 50%-os.

A táborigazgatók is – mint minden papnak – első és legfontosabb feladata papi munkája, a reá bízottak lelki gondozása. A naponként visszatérő papi munka: misézés, prédikálás, a szentségek kiszolgáltatása, a betegek látogatása, szenvedőknek reményt és vigaszt nyújtani, a hallottakat eltemetni. Ez utóbbi különösen is nehéz lelkileg a katonák, illetve hadifoglyok papjának, mert akiknek sírjánál áll, kivétel nélkül mind fiatalok. Idegen földön, szeretteiktől távol kell őket temetni. Erről ezt írja Pohly atya:

(Folytatás a 4. oldalon)

A Magyarságtudat Müncheni Fóruma

A Müncheni Magyar Intézet gondozásában ősz elején megjelent az „Ungarn-Jahrbuch” 23. kötete. Dr. K. Lengyel Zsolt főszerkesztő ezúttal is forrásmunka értékű művet bocsátott a magyarság iránt érdeklődő egyetemi tanszékek és tudományos intézetek, valamint történészek, politológusok és bölcsezők rendelkezésére. Az 1969 óta – a Magyar Intézet anyagi helyzetétől függően, – évente, vagy kétfévente megjelenő „Ungarn-Jahrbuch” bemutatásánál Lengyel Zsolt hangsúlyozta, hogy a kiadvány ugyan a nemzeti emlékezet fóruma, de igazodik a bölcsező-szakma szabályaihoz is, tehát szigorú értelemben vett tudományos kiadvány. Utalt arra is, hogy a szerkesztésnél vezérelvnek tekintette az összehasonlítás és a sok szempontúság igényét. A közel ötszáz oldalas kötet szerzői csak részben magyarok, közülük is csupán hatan élnek Magyarországon. A kiadványban szereplő három hosszabb egyházi vonatkozású tanulmány is jól példázza azt a törekvést, hogy külföldi – jelen esetben német-történész szemüvegén át, vagy nyugati párhuzamokat idézve mutasson be a magyarság fejlődése szempontjából fontos folyamatokat. A lipcsei Joachim Bahlcke a török hódoltságot követő magyarországi katolikus egyházszervezés birodalmi összefüggéseit világítja meg, egyúttal pedig feldolgozza azt is, hogy miért játszott akkora szerepet az arisztokrácia a főpapság élén. Koszta László szegedi egyháztörténész a ciszterci rend Duna-völgyi megalakulását a francia és az osztrák hatások fényébe helyezi, míg a Kölnben élő Tárnoky-Reinert Ilona Giesswein Sándor preláthus életútját felvetítve mutatja be a millenniumi kor, valamint az azt követő időszak keresztényszociális zászlóbontását a Monarchia területén. Persze nemcsak egyházi vonatkozású írások szerepelnek a most megjelent „Ungarn Jahrbuch” lapjain. A Freiburg-i zenetörténész, Németh-Strauss László Erkel Ferenc: Bánk bánját az európai nemzeti operák sorában értékeli, Gombocz István, amerikai egyetemi tanár pedig a német filozófus, Herder Magyarország történelmi letűnésére vonatkozó hírhedt jóslatának hatását elemzi fejtegetésében. A kötet 37 könyv ismertetésével, illetve a két éve elhunyt Dávid Zoltán demográfus megpróbáltatásokkal terhes életútjának felidézésével zárul. **M.GY**

ŐSZI KÖRÚTON LITVÁNIÁBAN

Kevesen tudják, hogy a legkatolikusabb országok egyike Litvánia. Alighanem ennek köszönhető, hogy a három balti ország közül itt a legmagasabb az őslakosság arányszáma, ugyanis Lett- és Észtországban a függetlenség visszanyerése előtt már félföld volt, hogy az oroszok kerülnek végérvényesen többségbe. Litvániában azonban volt a nemzeti ellenállásnak egy olyan „csúcsszerve” amelynek központját Moszkva megtorló gépezete nem tudta elérni és II. János Pál pápa személyében már a helyzet belső ismerője állt ennek a „központnak” – a Vatikánnak – az élén. Nem véletlenül látogatott a Szentatya már röviddel az ország függetlenségének visszanyerése után Litvániába. A közel ötvenéves ateista elnyomás után alighanem őt is meglepte a litván nép vallásossága. Igaz, a kultúrát, a nyelvet a katolikus egyház igyekezett intézményesen ébren tartani az évszázados szláv törekvésekkel szemben.

Litvánia első egyetemét a jezsuitákkal együttműködve 1579-ben Báthory István alapította. Személye idővel a magyar-litván barátság jelképévé vált. Nem véletlen választotta a Báthory nevet a Litvániában élő magyarság kulturális szervezetének névadójául. Megalakulásuk után fő feladatuknak tekintették, hogy az egyetem alapítójáról a filozófia-fakultás bejáratához közel, márványtábla emlékezzék meg, amit idővel a Vilniusba látogató valamennyi magyarnak büszkén mutatnak meg. Következő lépés volt önálló kultúrterem biztosítása. A magyar állam-elnök hivatalos látogatása kapcsán a Báthory Istvánról elnevezett szövetség vezetője, Homoki Mária – aki egyúttal a pszichológia fakultás docense, – elérte az egyetem rektoránál, hogy jelképes bérlet ellenében állandó helyiséget bocsásson a magyarok rendelkezésére. Az egyetem főbejárata közelében lévő, boltíves helyiséget bárki könnyen megtalálja az ajtóra erősített piros-fehér-zöld zászló alapján. A teremben szoktak összejönni a magyar és a litván ünnepek megülésére Vilniusban és a környékén élő magyarok. Mint Homoki Mária – saját életútjára is utalva – elmondta, a magyarok jórésze házasság révén került Litvániába. A legtöbben Kárpátaljáról származnak, de sokan vannak, akik orosz házastársukkal együtt – még a szovjet időben – döntöttek úgy, hogy a „nyugati” kultúrájú Litvániában alapítanak csalá-

dot. Az ország a közel félévszázados szovjet uralom alatt is igyekezett Nyugatra figyelni. Még az időszámításban is ezt a Nyugathoz tartozást domborítják ki: aki Németországból vonaton, vagy autón érkezik Litvániába előbb a lengyel határon, majd az Oroszországhoz tartozó, egykori Kelet-Poroszország – mai néven „Kalinyingradi Körzet” – határán még egyszer egy órával előreigazítja óráját, de litván földre lépve ismét két órával hátracsavarja a mutatókat, ugyanis Litvániában ugyanannyit mutat az óra mint Párizsban, Berlinben, Bécsben vagy Budapesten. Ez meglátszik az építkezési formán is, hiszen mind a fővárosban, mind pedig Kaunasban, Litvánia második legnagyobb városában számos olyan épületre bukkanunk, amely az Osztrák-Magyar Monarchia hangulatát idézi. Tagadhatatlan persze, hogy a külső kerületek szürke panelházai a szocialista rendszer uniformizáló törekvésének bizonyítékaként megtalálhatók Kelet-Berlintől Moszkváig és Belgrádtól Vilniusig mindenütt. Hogy a litvániai panelházak lakóin az elmúlt időszakban – előbb a szovjet elnyomás miatt, majd a függetlenség elnyerését követő súlyos gazdasági nehézségek közepette – nem lett úrrá a teljes reménytelenség és közöny, nagyrészt a katolikus egyház érdeme. A kommunizmusban a bázisközösségeket vezető papok szinte állandó életveszélyben voltak, mégis – szinte emberfeletti erővel – mentették a hitet. Az ország függetlenné válása óta az addig raktárnak, kiállító teremnek, vagy éppen az ateizmus múzeumának használt templomokat visszaadták eredeti rendelkezésüknek és mint otthontapasztalettam, szükség volt erre, mert a templomok még a hétköznapi miséken is megjelnek. Jóleső érzés volt látni az ifjúság jelenlétét; de mint hallottam, a „rendszerváltás” után a papok alig győzték a keresztelőköt és esküvőket – ugyanis mindazok, akik korábban csak házilag megtartott szertartáson részesültek ezekben a szentségekben, vagy – tartva az esetleges megtorlástól, – még nem házasodtak meg egyházilag, és gyermekeiket sem tartották keresztvíz alá, sietve pótolták a „mulasztást”. Vilnius belvárosában kószálva meglep az utcák, közterek tisztasága. Pedig utcaseprőt sem igen látni. Talán a lelkek tisztasága a külsőségekben is megnyilvánul...

Vincze András

Madridi levél

CSODAVÁRÁS

A fenti cím tulajdonképpen plágium; spanyol újságcikkből vettük. Nem is szabad szó szerint értelmezni; senki nem remél természetfölötti eseményt. Csak egy fogas kérdés megoldásáról van szó.

Mejorada del Campo, – magyarul talán Mezőszéplak lehetne, – 15.000 lelket (és testet) számoló nagyközség a fővárostól 20 kilométerre. Nevezetességei nincsenek, az utóbbi időkben azonban elkezdtek főleg japán turistacsoportok látogatni. Belföldi érdeklődőkben sincs hiány, „az épülő székesegyházat” szokták keresni. Ezt is azonban átvitt értelemben kell venni. Mejorada nem püspöki székhely, katedrálisra nincs szükség, talán új templomra sem. De épül - és hogyan! - 37 esztendeje.

Egy akkor 35 éves földműves, Justo Gallego fogott neki egy tulajdonát képző telken. Azóta dolgozik rajta lassan, de fáradhatatlanul, rakja egymásra a téglákat, köveket. Az építőanyag rendszerint bontásokból származik és más selejt-ből, innen egy gerenda, onnan egy öreg kocsikerék... Az utóbbiból talán oszlopfő lesz. – Az újrashasznosítás bajnoka, – dicsérte valaki. A falak már el is érik a 35 méter magasságot, ami legalább hat-hét emeletnek felel meg. Stílusát „eklektikusnak” nevezhetnénk, ha ugyan stílusról beszélni lehet. Ötletszerűen kölcsönöz elemeket, jellem-vonásokat: kerek tornyok, félköríves ikerablakok, nagy rózsablak a homlokzaton. Maga sem tudja, meddig tarthat még a munka, lesz-e ideje és ereje befejezéséhez. Mert egyedül dolgozik, nem segít neki senki. Mégsem ez a nagy bökkenő.

Barátunk ugyanis soha nem kért és nem kapott engedélyt az építésre az illetékes hatóságoktól. De nem is kaphatott volna, mivel nincsenek tervrajzok. Lehet, hogy papírra vetette elképzeléseit, ezt azonban nem tekintheték előírásos tervnek. S e helyzetben csak egy „megoldás” van: az illegális építmény lebontása. Viszont erre a lépésre még senki nem tudta magát elhatározni. Tiszteletet parancsol a kitarító erőfeszítés, de az is latba esik, hogy 37 év alatt formálisan nem emelt kifogást senki, s így bizonyos értelemben cinkosokká lettek. A városrendezési felelős pedig az Egyesült Baloldal tagja, s nem akar vallás- vagy egyházellenes hírbe keveredni. S tetejében „az épülő székesegyház” kezdi a község nevét ismertté tenni. Ugyanakkor az aggodalmakat sem lehet elhessegetni: elég szilárd az épület? Nem fenyeget beomlás veszélye? És ha elkészül, ki rendezi majd be? Milyen rendeltetést adnak neki?

Az építkezésről az egyházi hatóságokat sem tájékoztatta senki hivatalosan. Nemrégén kiküldtek ugyan egy építészmérnököt, aki aztán a kupola szerkezetét kifogásolta. Justo Gallego azonban nem tudta meggyőzni. – „Fogalmuk sincs semmiről!” – morogta az öreg.

Hogy miért is fogott ilyen vállalkozásba, arra különben nem tud választ adni. Nem tett semmilyen fogadalmat, nem akart különös kegyelmet elérni. Csak a hite indította, az pedig hegyeket mozgat. Kezdetben nevettek rajta. Most már nem teszi senki. „A csodát várják”: milyen megoldást talál a közigazgatás, a püspökség? Justo Gallego elégedett: egyszer már misét is mondott valaki e falak között.

Rónai Zoltán

EMLÉKEZÉS AZ 1958-AS PÁPAVÁLASZTÁSRA

Nem akármilyen esztendő volt az 1958!

Nekünk, magyaroknak, meghozta azt a ritka és nem várt élményt, hogy egy meggyőződéses kommunista mártírként életét áldozhatja népéért. Nagy Imre 1958 június 16-i kivégzésére gondolok.

Aztán, október 9-én meghalt XII. Pius pápa, aki éppen 60 évvel ezelőtt, az 1938-as Eucharisztikus Kongresszus alkalmával – mint pápai legátus – írta be nevét a magyar nép szívébe.

Ezt követően pedig, október 28-án Péter utódjává választották Roncalli bíborost, aki XXIII. János néven, mint tudjuk – világtörténelmet írt. Ennek meg éppen negyven éve. És biztos vagyok benne, hogy bűn volna részünkről, mai keresztények részéről, ha erre a jeles évfordulóra nem figyelnénk, s nem kísérelnénk meg hálát adni az Egek Urának azért, hogy 1958-ban „ima-meghallgató Isten” volt. 1898 májusában a fiatal seminarista, Angelo Roncalli, úgy készült pünkösdi megünneplésére, hogy teleszórta készüllete napjait röpimákkal,

melyek többek között az „egymástól elszakadt egyházak egységért” szóltak.

S hogyan vette komolyan Isten e röpimákat? Úgy, hogy a buzgó fiatalemberből pápát csinált a Szentlélek, ráadta keresztelő János nevét, és rávette arra, hogy zsinatot hívjon egybe, melyről aztán kiderült, hogy ezredévig Jordánként fejt ki hatását mindazok számára, akik úgy érzik, hogy a kereszténységnek meg kell térnie. És akik hallgatnak a Lélek indíttatásaira, valóban bátran megfürödnek a Zsinat szellemi hullámaiban, sőt biztosak benne, hogy csak így „illik teljesíteni minden igazságot.”

Ám ha elgondolkozom az 1958-as pápaválasztás végeredményén, akkor értem meg igazán, mit jelent egyházunk egyik könyörgésének ismert mondata: „És amit szinte már kérni sem merünk, add meg azt is túlradó atyai jószágodból!”

Ugyan mert volna-e ama bergamói kisszeminarista arra gondolni, hogy a keresztény egységért végzett röpimák úgy kapjanak meghallgatást, ahogy az tényleg meg is történt. Arról meg egész

bizonyosan álmodni sem mertünk volna, hogy Isten pünkösdi halállal fogja megdicsőíteni az ő egyszerű kis röpimáit.

De hát ilyen a mi Istenünk. Már ezért sem szabad elfelejtenünk az 1958-as pápaválasztást.

Vági László,
ny. apátplébános, Szent

Betlehemes ének

Üdvözlégy kis Jézuska,
Üdvözlégy ó kis baba.
Mért fekszel a jászolyba,
A hideg istállóba?

Hol a fényes palota?
Hol a kényes nyoszolya?
Hol a lépes mézecske,
Vajjal mázolt köcsöge?

Ó ha Magyarországon,
Bicske mezővárosban
Jöttél volna világra,
Akadnál jobb országra.

Mert adnánk jó mézecskéket,
Vajas édes köcsögét,
Szükségedet megszánnánk,
Párnácskába takarnánk.

Afföldi

GYERMEKEKNEK

Urunk megkeresztelkedése

A népek életében a folyók fontos feladatokat látnak el. Nemegyszer létfontosságú szerepet töltenek be, pl. a Nílus Egyiptomban, a Gangesz Indiában, az Amazonas Brazíliában. Izraelnek, Jézus szülőföldjének is van egy ilyen folyója. A január 10-i evangélium ennek a partján játszódik le.

Most arra kérlek benneteket, hogy próbáljatok velem egy képzeletbeli repülőutat megtenni. Szemeteket becsukva gondolatok arra, hogy a pusztában vagytok ... sehol senki ... se zöld, se fa, csak egy néhány száraz fűcsomó ... ameddig a szem ellát, mindenütt csak homok ... a forróság pedig emésztően perzsel.

A mai evangélium egy ilyen helyen játszódik le. De mintegy meglepészerűen ezt a sivatagot egy folyó szeli át. Talán már ismeritek a nevét, mert a híres

Jordánról van szó. Minél inkább Dél fele haladunk eredetétől, annál siva-tagosabb helyre kerülünk. Keresztelő Já-nos egy ilyen helyen prédikált és keresztelt. Úgy gondolom, hogy szándékosan választotta ezt a helyet. A pusztában csupán a folyó partján található élet. Ez a kietlen hely a hittel kapcsolatban sokatmondó lehet. Az Istenbe vett hit életet je-lent, még akkor is, ha körülöttem sivatag uralkodik.

Maga Jézus is megkeresztelkedett ezen a helyen. Attól kezdve élete egészen más irányt vett. Mint egy folyó, életet biztosított mindenütt, ahol emberileg az már lehetetlennek tűnt.

Valamikor minket is vízzel kereszteltek meg. Keresztiségünk figyelmeztetni akar, hogy vízzé kell válnunk a világ pusztájában: Jézus példájára életet kell jelentenünk, áldássá kell válnunk, jót kell tenünk, akárcsak a víz. **János atya**

FIATALOKNAK

A 2. évközi vasárnapon olvassuk Szent János evangéliumából:

„Másnap, amikor látta, hogy Jézus feléje tart, így szólt: Nézzétek, az Isten Báránya! Ő veszi el a világ bűneit.”

Számtalanszor hallottuk már ezt a kifejezést: Isten Báránya. Talán megszokássá vált, kiüresedett, nem sokat jelent már ez a kifejezés a mai ember számára... De különben így történik minden olyan információval, adattal, amit nagyon sokszor hallunk. Egy bizonyos idő után, már alig figyelünk oda mit jelent, mit takar egy-egy kifejezés, jelkép, egyáltalán mi a „feladó” szándéka, üzenete...

Bárány. Ez a szó nem volt sem ismeretlen, sem szokatlan Keresztelő János hallgatói számára. Ez a kedves, jámbor állat nemcsak a mindennapi tejet, húst, melengető gyapjút szolgáltatta, hanem mint jelkép is mélyen gyökerezett a választott nép hitében, szent hagyományában.

Bárány, Húsvéti eledel, az egyiptomi fogságból való szabadulás, áldozat, engesztelés, szabadság... Isten hatalmasságának és jóságának jelképe. Nem csoda,

ha elnémul a tömeg. Izgatottan várja a folytatást: beteljesült volna a próféták ígérete, s itt áll előttünk az írásokból ismert Isten szolgája, a Megváltó?

Ő veszi el a világ bűneit. A világ bűne a hitetlenség és a kételkedés Isten ígéreteiben. Neki is megvan az emlékeztető szobra, ami körül olyan buzgón járták az áldozati táncot, miközben Mózes ő értük imádkozott.

Jézus az Isten báránya, aki megszünteti ennek már a sarkaiból kifordult, bálványimádó világnak a hatalmát. Nem erőszakkal, hanem szelídséggel, a Mennyei Atya iránti engedelmséggel. Igazi, engesztelő áldozati bárányként.

Bárány, Ez a szó rejti magában azt a Megváltó titkot, amely egykor az Atyától indult, emberré testesült, értünk áldozattá lett, majd visszatért Küldőjéhez...

Engedelmeskedjünk boldogan ebben az új esztendőben is, a szentmisében jelenlét, értünk újra s újra áldozattá váló Bárány hívásának: Boldogok, akiket meghív asztalához Jézus, az Isten Báránya...

Pál atya

A NÉMET KATOLIKUS NAPOK 150 ÉVES MÚLTJA

Németországban első alkalommal 150 évvel ezelőtt a Rajna parti Mainzban gyűltek össze a katolikusok, hogy – mai szóval élve – alulról szervezett formában tanácskozzanak a hitükből fakadó kérdések gyakorlati megoldásáról. Mint az ideik, az ugyancsak Mainzban tartott Katolikus Napok főszónoka, Hans Joachim Meyer, a Németországi Katolikusok Központi Tanácsának elnöke kifejtette, a szabadság gondolata már 150 évvel ezelőtt is a mindennapi megvalósítás szempontjából okozott komoly fejtörést. A szabadság ugyanis nemcsak nyíltságot és lehetőséget jelent, hanem egyben kockázatot és kísértést is, – mondotta Meyer, de sietve hozzáfűzte még, hogy a szabadság egyéb híveitől a hit különbözőt meg bennünket, mert aki a szabadságot által biztosított lehetőséget egoista célokra használja ki, elpusztítja ember-társai méltóságát és szabadságát. Korunk despotáira utalva rámutatott arra is, hogy aki nem hisz Istenben, az visszaél a szabadsággal, ha hatalom birtokába jut. És ebben rejlik a hit és a szabadság közti törvényszerű összefüggés – mondotta a szónok, – majd utalt arra, első alkalommal a Katolikus Napok után kerekén 100 esztendővel ismét Mainzban jöttek össze – a világháború után a német katolikusok, hogy az újrakezdés mellett tegyenek hitet. Olyan újrakezdés mellett, amely múlt eseményeinek bíráló elem-

zésére alapul, azzal a céllal, hogy sohasem ismétlődhessen meg az, ami 1933 után történt Németországban. Az akkori vezérfonal – Meyer szerint – változatlanul érvényes ma is, nevezetesen a történetek elfogulatlan értékelése és a jövő érzélem-mentes formálása. Az 1989-es fordulat is legalább akkora kihívást jelentett Európa népei számára, mint a háborút követő időszak. A forradalmi változás alapjaiban változtatta meg Németország és Európa politikai arculatát – jelentette ki Meyer, de – fűzte hozzá, – a materializmus bukását követően a szabadság lett egész Európa politikai ideálja, azonban ennek mindennapi megvalósításához az embereknek erkölcsi értékekre van szükségük. Keleten az uralkodó ideológia fokozatosan kiirtotta az emberekből az erkölcsi értékeket, Nyugaton pedig a könyörtelen egoizmus lyugozta ki a morált – állapította meg az ideik Katolikus Napok főszónoka, majd felszólította hallgató-ságát, hogy a szabadság értelmének ki-domborítására a tudomány és a gazdaság erőit állítsák az emberi méltóság szolgálatába. A szabadság így azt is jelenti majd, hogy útközben vagyunk, más szóval, haladunk, mi hívő emberek, Isten felé. Ezen az úton számos feladat vár ránk a fennmaradás, a túlélés biztosítása érdekében, azért, hogy megőrizhessük egyházunkat és a jövő társadalmi emberi arculattal rendelkezünk. **M. Gy.**

Major Márk (Essen)

A Magyar Pasztoráció kezdete Nordrhein-Westfáliában

(Folytatás az 2. oldalról)

1946 Mindenszentek ünnepe van. Este 8-kor hallottaink síremlékeinek megkoszorúzása a temetőben. Átéreztem azt a sajnó fájdalmat, mellyel hozzátartozóik otthon a hősi emlékműhöz tették le szeretetük virágait. Lélekben ide imádkoztam azokat a virágokat, és a nagy is-meretlenségbe küldött szerető imáikat a mi imánkkal együtt tettem le sírjaikra.

Pohly atyának, mint a fogolytábor lelkészének a papi hivatás más, örömteljesebb szolgálatába is része volt. Mint-hogy családokat és civileket is idesor-dort a háborús zűr-zavar, ezért keresztelések és esküvők is voltak. A Bocholt-i Szent Kereszt plébánia – anyakönyvi adatai szerint – 1945 szeptember 7 és 1946 február 24 között négy kisgyermeket keresztelt és négy párt esketett.

Az angol fogolytáborokban – hála a megkövetelt higiénának – járványok nem szedték áldozataikat. Az élelmezés, ha szűkös is, de elégséges volt ahhoz, hogy testileg ne gyengüljenek le a foglyok. A közkatonáknak természetesen dolgozniuk kellett. A munka azonban nem volt túl nehéz: főleg üzemanyagok tank-autókból kannákba való töltögetéséből állt. A vásár- és ünnepnapok munka-szüneti napok voltak. A leventéknek a tanulás volt a feladatuk. Ezt Kovács Mi-hály piarista atya irányította több tartalékos tiszttel, civilben tanító közre-működésével. Kápolna is volt a fogoly-táborban. A Bocholt-i táborban 1945 október elsején tanrend szerinti iskolai oktatás kezdődött az iskolaköteles gyermekeknek. Egy nappal később, október másodikán pedig a kicsinyek számára megnyílt a magyar óvoda Szilas Károlyné óvónő vezetésével. Az iskola órarendje természetesen a hittant is magába foglalta. A tanulók közül ketten, Cser Márta és Kovács Iván karácsonykor első szent-áldozáshoz járultak. Mivel a foglyok főleg falusi családokból jöttek, 1945 no-venber 26-án megnyílt az első magyar mezőgazdasági iskola német földön. A tanítást öt mezőgazdasági főiskolát vég-zett tiszttel végezte.

Az angolok lehetővé tették egy Magyar Tudósító Központ kialakítását is a táborban és erre a célra az egész tábor területét mikrofonokkal hálózta be. Ezen fontos tudósításokat, szórakoztató és kulturális műsorokat lehetett közvetíteni. Megünnepelték október 6-át az aradi vértanúk emlékére, március 15-ét és Szent István napját. Egyházi ünnepeink közül karácsonykor, valamint a Húsvét előtti szent napokon és Úrnapján volt munkaszünet és ünnepi istentisztelet.

1946 február végén az angolok feloszlatták a Bocholt-i fogolytábort és a Paderborn-Bielefeld közötti volt orosz hadifogolytáborba, Eselheide-be gyűjtötték össze a foglyokat. Megkezdték hazaszállításukat. A családoknak vagy a hazatelepülni nem akaróknak Ratingen közelében, Lintorfban rendeztek be tábor-t. A foglyok hazaszállítása azonban akadozott és elhúzódott részben a közlekedési akadályok, részben pedig a hazulról jövő hírek miatt. Megtörtént, hogy az oroszok a zónájukba nyugatról érkező hadifogolyvonatot egyenesen Szibériába irányították. A táborban pedig a fogságba esetek egyre türelmetlenebbül várták hazaszállításukat. Sok volt a szökés és ezért az angolok több szigorú intézkedést rendeltek el.

A hadifoglyok szinte semmi értesítést nem kaptak hazulról és ez idegileg egyre jobban megviselte őket. Pohly atya írja:

Nem annyira testileg, mint lelkileg szenvedünk főképp azért, mert nem tudunk kapcsolatot tartani az otthoniakkal. Ha tudnánk, hogy otthon jól vannak, könnyebb volna a

hadifogság terhe. A honvágyon kívül ez a legrosszabb itt, idegenben.

A magyar hadifoglyok között sok volt a beteg és a haláleset is. Több angol fogolykórház működött. A legsúlyosabb betegség és legtöbb haláleset okozója a tuberkulózis volt. Ez volt az 1945 hideg telén esőben, sárban, fagyban való meneteléseknek, fűtetlen marhavagonokban való szállításnak, bunkerek betonján és a szabad ég alatti alvásoknak, valamint a rossz táplálkozásnak a következménye. A tébécés betegeket az angolok kórházvonatokon szállították haza. A legutolsó kórházvonat a magyar tábori kórház teljes felszerelésével, orvosaival, ápoló személyzetével és hatvan tébécés beteggel – közöttük két haldoklóval – 1946 november 10-én hagyta el az angol zónát. A Klausthal-Zellerfeld melletti katonai temető márványtáblája őrzi annak a 24 magyar katonának a nevét, akik már nem térhettek vissza hazájukba. A Klausthal-i magyar kórház dicséretére álljon itt egy idézet abból a levélből, amelyet az esseni dóm nyugalmazott prépostja írt nagynénjének. Ferdinand Schulte Berg-et mint sebesült német katonát ápolták itt.

Klausthal, 1945 március 15.

Kedves Erzsébet Néném!

Itt fekszem sebesülten a magyarok kórházában. Hogy mikor bocsájtanak el, nem tudom. A magyarok nem sietnek annyira az elbocsájtással, mint a német kórházak. Türelmesen ápolják betegeiket és nagyon barátságosak, az orvosok és az ápoló személyzet is. Pedig e-zek mindent elvesztettek, amijük csak volt; gyakran még a hozzátartozóikat is. Az orvosok feleségei is itt dolgoznak a kórházban.

(A levél másolatát a prépost úrtól személyesen kaptam. MM)

INKVIZÍCIÓ ÉS ANTISZEMITIZMUS

A Vatikánban a közelmúltban rendezett inkvizícióval foglalkozó konferencia kapcsán a tudósítások kiemelik, hogy Krisztus születésének 2000. évfordulója alkalmából II. János Pál pápa szeretné szellemileg és erkölcsileg rendbe tenni az egyház „történelmi lelkiismeretét”, megnevezve a mult vétkeket, bocsánatot kérve azoktól, akik e bűnök elszenderedői voltak. Nemrégiben így született meg az antiszemitizmusról szóló pápai állásfoglalás, melyben a Vatikán megkövette a zsidó-üldözések áldozatait. Az említett, inkvizícióval foglalkozó tanácskozás lezárásakor a Szentatya rövid beszédében rendkívüli időszerűséget adott a témának. A inkvizíció ugyanis nemcsak a mult szégyenteljes fejezeteit képviseli, hanem olyan módszert is, amely révén egy vallás, egy ideológia megpróbálta rákényszeríteni magát a lelkekre. Ha pedig így nézzük a dolgot, akkor nemcsak a katolikus egyháznak van megbánivalója. „A harmadik évezred küszöbén joggal lehet remélni – idézik a pápai üzenet szavait a lapok – hogy a felelős politikusok és a népek – elsősorban azok, amelyek a gyűlölet és a sokszor régi sebek által táplált drámai konfliktusokba keveredtek – a megbocsátás és a megbékélés szellemében erőfeszítéseket tegyenek a viszályok párbeszéd útján történő megoldásáért”.

A Corriere della Sera vatikáni cikkírója szerint a pápa tudatában van annak, hogy a többször megismételt „mea culpaival” erős provokációt idéz elő saját egyházával szemben, de úgy véli, hogy e provokációnak az egyház falain kívül is hatnia kell. Immár egy év óta panaszolja a Szentatya: mindig a pápa és az egyház kér bocsánatot, míg mások továbbra is hallgatnak. **MK**

SZAMOSI JÓZSEF:

NÉGY ÉVSZÁZAD SZENTKÉPEI KÉPEKBE

SZILÁRDFY ZOLTÁN: A MAGÁNÁHITAT SZENTKÉPEI a szerző gyűjteményéből. I. A BAROKK-KOR SZENTKÉPEI (17-18. század). II 19-20. század. A „Devotio Hungarorum” sorozat 2. és 4. könyve. Kiadó: Néprajzi Tanszék, Szeged 1995 és 1997. Bilingvis: magyar-német kiadás.

Ajándék-meglepetésnek bárkinek ajánlhatom Szilárdfy Zoltán művészettörténész valamelyik, de inkább mindkét kötetét. Énmagam egyfelől az e téren hiányos tudásszomjamat enyhítgetem, és mint olvasó minduntalan gyönyörűséggel lapozgatom újra és újra az összesen kis híján 1500 oldalas, ezen 36 színesnyomású szentképet bemutató művet a hozzá tartozó tanulmánnyal, az egyes képek rövid leírásával, különféle eligazító mutatókkal és forrásjegyzékkel. Mindehhez önkéntelenül hozzá gondolom az emlékezetemben fölmerülő gyerek- és kisdíák korom szentképgyűjtőgető, csereberélő szenvedélyét.

A hatalmas, kétkötetes mű első kötete a 17-18. század, vagyis a barokk korszak szentképeit mutatja be ikonográfiai rendszerbe foglalva; a következő a 19 és 20. század jellegzetes, főként azonban a biedermeier, az eklektikus és szecessziós stílusú szentképek között vezet végig az olvasót.

Már a bevezető írás felveti a kérdést: *Mi a szentkép?* E látszólag egyszerűnek tűnő kérdésre azonban nem könnyű válaszolni. Általánosan mondhatjuk: vallásos témájú képek, amelyek a vallási kultuszt szolgálják. Ilyenek a templomi képek is. Köznyelven azonban csak a *magánhasználatra szánt kisméretű képecskéket* értjük ezen. Rendszerint imas és énekeskönyvek őrzik őket, sokszor csak könyvjelző szerepben.

„A most publikált képanyagot – írja előljáróban a Szerző – még iskoláskorom előtt, zsenge gyermekkorban kezdtem gyűjteni őseimtől hagyományozott régi imakönyvekből, továbbá műtárgycsere által, sokszor ajándékozás, leginkább pedig vásárlás útján jutottam hozzájuk”. Egy másik helyen: „Kiskori élményeimre visszaemlékezve – a tudományos kutatás invenciózus örömeinek elementáris csíráját jelentette számomra –, amikor is az imáságos könyvek megsárgult, sokszor szeplős lapjai között a színes selyemszálakkal átkötött hajtincsek és megszáradt virágok mellett szentképeket találtam. Ezeket elkértem, s ha jól viselkedtem egyiket-másikat meg is kaptam. Ezeket az asztal lapján „sorbarítottam” s gyönyörködve bennük, még énekeltem is nekik”.

A festők védőszentje, Lukács evangélista festi a Szűzanyát. Színezett rézmetszet, 18. sz. körül.

Igy kezdődött, hogy azután művészettörténeti tanulmányai során Szilárdfy Zoltán tudományos igénnel fog-

lalkozzon a szakrális náprajz eme kevésbé megmunkált, vagy inkább figyelembe is alig vett ágával. Ebben a tárgykorban számtalan rövidebb-hosszabb dolgozat, értekezés került ki tolla alól. Mindezeknek mintegy foglalata Szerzőnknek a „Barokk szentképek Magyarországon” címmel a budapesti Corvina kiadásban 1984-ben megjelent alapvető munkája.

Kazinczy Ferenc szentkép-ajándéka leányának bérmálkozása alkalmából. A keresztet hordozó főviskoszorús Jézuska, akit egy keresztet vivő bárány követ, tipikus barokk-kori téma. A dedikáció dátuma: Mart. 27d. 1820.

A valláshoz, hitülethez kapcsolódó képi ábrázolás századokra nyúlik vissza. Igen, már a katakombák falain is meglehetősen kezdetleges formában. A keresztény középkor kolostoraiban a mai értelemben vett szentképek is ott vannak pergamenre vagy papírra festve. Érdekes és tanulságos a szentkép-kultusz fejlődését, különböző fázisait, tematikai és kifejezési változásait figyelni. Az első ismert szentképek leginkább csak Jézust, Szűz Máriát és bibliai jeleneteket ábrázolnak. Művészi becsük nagyon különböző, kitűnő mesterek munkái, illetve azok másolatai, felhasználása mellett jóval nagyobb teret töltenek meg a művészileg igénytelenebbek, de a jámbor buzgóság megható példái.

A magyar szentképművészetben elsősorban a flamand hatás látszik, de a közelebbi bajor földön (Augsburg!) is kitűnő miniatúrákat festő műhelyek és metszeteket előállító nyomdák működnek. Ilyenek aztán rohamosan Csehországon, Ausztrián keresztül hozzánk is elérnek, így csakhamar nálunk is keletkeznek minőséget gyártó grafiaki üzemek.

Nagy népszerűségét és elterjedését a szentkép természetesen főleg a sokszorosító iparnak köszönheti, a különféle grafiikai eljárások: a *fametszet*, *rézmetszet*, *rézkarc* megjelenésével váltak a tömegek számára, főleg a búcsújáró helyeken, olcsón megvásárolható árucikké. Nagyjából 200 éve találták fel a *litográf*fiát, majd századunk elején az *acélmetszés* technikáját. Ezzel méginkább fokozódott a szentképek tömegtermelése, ami viszont óhatatlanul a művészi igényesség és minőség romlását is magával hozta.

A 18. század szentképeit általában pergamenre festették *gouache* (fedőfestés) technikával. Ujdonságként megjelent az *színezett rézkarc* és kedvelték a színes: rózsaszín, sárga, zöld, piros stb. színű

selyemre festett képeket. Keretelésük is újszerű: vágott papír, vagy préselt papír-csipke veszi körül a színes képeket.

A szentkép-kultusz sohasem szakadt ki teljesen a korzólás, az új eszmeáramlatok, divatok talajából. Így az empire és biedermeier idején a vallásos témák mellett helyet kapnak világi fogantatású tartalmak is: feltűnik pl. az akkor divatos *virágszimbolika* s a *biedermeier szokásos kellei*: játékos amorettek, fátyolos urnák, a háttér-tájban allegorikus emberi és állati figurák, életből vett jelenetek: - mindez arra való, hogy az érzelmek, öröm-bánat intenzitását emelje.

Mintegy 150 évre tehető általános szokás a *különböző emlékképek*: papszentelés, elsőmisés, halálozás és ezek évfordulóira szánt szentképek készítése. (A mai képeslapok elődjai.)

Egyik legrégebb magyar szentkép 1651-es dátummal a „*Napbaöltözött Asszonyt*” ábrázolja mint *Patrona Hungariae*-t, de jobbában jogar helyett rózsafüzért tart. A budapesti Nemzeti Galériában van.

Viszont meglepő, hogy az ismert legkorábbi magyar szövegű szentkép, egy Einsiedelben (Svájc) kiadott acélmetszetű Mária képecske: egy primícia emléke 1869 aug.8-ról.

Pannonhalmán a főapátság gazdag gyűjteményében található egy *Mária Terézia* magyar királynő *sajátkezű dedikációjával* ellátott pergamenre festett kép, a máriacelli Nagy Lajos király adományozta, ma is meglévő úgynevezett „Kincstári Kegykép” után készült, dátuma szerint 1766-ban. Hadd idézzem itt Szilárdfy érdekes véleményét: „Mivel

Magyarország patronája és királynője. Rézmetszet, 18.sz. vége.

Mária Teréziának több, szentekről készült saját rajzát tartjuk számon, Lotharingiai Ferenc császárnak pedig egy miniatűr szentképfestménye ismert, melyen védőszentjébe önarcképét rejtette, és nem egy gyermekükéről tudjuk, hogy kedvtelésből ügyesen festettek és rajzoltak, ezért merem megkockáztatni véleményemet, mely szerint a pannonhalmi Habsburg szentkép-kollekció jeles példányait maguk az ajándékozók készítették”. Ez utóbbiak közt Marie-Antoinette, a tragikus sorsú francia királyné, továbbá Mária Jozefa és Mária Anna főhercegnők értendők.

Irodalomtörténeti relikvia a budapesti irodalmi Múzeumban lévő szentkép, melyet *Kazinczy Ferenc* ajándékozott 13

éves leánykájának, Eugéniának bérmálkozása alkalmából. Kazinczy sajátkezű hosszabb dedikációjának kelte 1820 március 27.

Ugyancsak ritkaságnak számít az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékére kiadott vatikáni képecske XII. Pius pápa kézírásával. Címere alatt ez a szöveg: „*Drága jó Magyar Gyermekünk! Bízatom a Gondviselő Istenben, aki nem hagyja el a Benne bízókat! Dícsértessék az Úr Jézus Krisztus! Éljen Mária Ország! Vatikán, 1956 Karácsonyán. Pius pp.XII.*”

Mint látjuk, a szentkép-műfajok kialakulását nemcsak hitbuzgalmi alkalmak és célok, de politikai, sőt háborús események is motiválták (Trianon, Észak-Erdély, a bombázások, és a többi). Énmagam sokáig őriztem az első világháború idejéből egy szentképet, gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök kézjeggyével, melyet apám kapott a bukovinai harctéren végzett áldozása emlékére. Sajnos, az események viharzásában eltűnt.

(Csak zárójelben és nem is megrovásként, hiszen csak mostoha viszonyaink következménye: a barokk-kor képanyaga – 6 szemet vidító színes nyomását kivéve – az olcsó papíron nem a ma megkívánt minőségű. Annál örvedesebb, hogy a második kötet illusztrációi már fényes, fehér műnyomó papíron, kifogástalan nyomdai technikával láttak napvilágot.)

Szerény recenziómból talán kiviláglik, hogy a szentképeknek – túl szakrális rendeltetésükön – lélektani, léleknemesítő hatásuk van, ezért is őrzik őket olyan szeretettel. És nem megvetendő vallástörténeti, néprajzi, és általános kultúrtörténeti jelentőségük sem: rajtuk keresztül nyomon követhetők évtizedek korhangulata, érzésvilága, stílus- és divat változásai. Ami ugyancsak fontos, befolyásolják és alakíthatják, alakítják is, nagy tömegek ízlését. Ideje lenne hát e téren is – amennyire lehet – a jámbor vallásos giccset kiselejtezni. ■

Párizsi levél

Noha 1848-ban a „népek tavasza” Párizsból indult ki, a franciák e fontos történelmi eseményt nem ünneplik. A 48-as forradalom egyik vívmányáról, a rabszolgaság felszabadításáról ez alkalommal azonban egész éven át, világi és egyházi szinten méltóképpen emlékeztek meg. 150 éve ugyanis, hogy a középamerikai francia szigetek és Guyane rabszolgái polgárjogot nyertek.

Legalább ugyanilyen nagy figyelmet szenteltek Franciaországban az első világháború befejezésének 80.-ik évfordulója alkalmából. A német kapituláció (nov. 11) ugyan nemzeti ünnep a maga protokolláris forgatókönyvével, de a lényeg mégsem ebben állt, hanem egy évtizedek óta beérett szemléletváltás országos megnyilvánulásában. A sajtó, rádió és TV heteken át, nemzeti korlátoltság helyett európai nyíltsággal, elítélte az első világháborút és az ezt követő békediktátumokat. Szinte kivétel nélkül a „Nagy Háborúban” látták milliók lemezsárlásának, megcsonkításának és az örök emberi értékek sárbatiprásának 20. századi kezdetét, amelynek sebei még mindig látszanak. Hangzatos szövegek helyett a fronton szenvedő katonák leveleit szövegezték meg és emléket állítottak a parancs megtagadásáért kivégzett katonáknak. A francia nemzet kollektív emlékezetébe került az, amit eddig csak mi, vesztesek tudtunk és éreztünk át.

Molnár Ottó

EMLÉKTÁBLA "A PÁTERNEK"

A budapesti Eucharisztikus Világkongresszus 60-ik évfordulója évében a kis szigetközi faluba összejött több mint kétszáz ember 5 különböző országból, hogy emlékezzen P. Bangha Béla jezsuita atyára. A háború előtt született nemzedékeknek nem kell magyarázni, hogy ki volt „a páter”, de a fiatalabbak legfőképpen az imakönyvekben találkoztak a nevével, mint a kongresszusi himnusz („Győzelemről énekeljen...”) szerzőjével. Ötven évig még az egyház is elhallgatta a háború előtti keresztény élet egyik meghatározó személyiségét, a katolikus sajtó megteremtőjét, a nagy szónokot, Bangha Bélát. A páter bár Nyitrán született, de édesapja Bangha István véneki születésű volt és Bangha Béla nem csak hogy 1919-ben Véneken talált menedéket az üldözött vörös hordák elől, hanem később is szívesen látogatott ősei falujába.

Az ünnepség Véneken szentmisével kezdődött, melyet Karl Josef Rauber apostoli nuncius mutatott be Ladocsi Gáspár tábori püspök, Csóka Gáspár

OSB pannonhalmi perjel, Békés Gellért OSB, Nemeshegyi Péter S.J. és András Imre S.J. koncelebrálásával. A szentbeszédben Ladocsi Gáspár kiemelte Bangha Béla jelentőségét korszakára illetően, de a mai Magyarország számára is.

A felújított ősi Bangha ház falára került emléktáblát Karl Josef Rauber érsek szentelte fel.

Három előadással végződött a megemlékezés: Könczöl Antal bemutatta a Bangha család történetét 1579-től kezdve, Szolnoky Erzsébet egyház-történész a Páter életművéről és céljáról beszélt, végül P. Nemeshegyi Péter S.J., a tokiói egyetem volt professzora a jezsuita szerzetes életét és halálát idézte fel.

Az ünnepségről a DUNA TV és a győri REVITA TV riportot készített.

A Bangha-ház egyik szobájában egy kis kiállítás volt látható. A család a jövőben itt állandó emlékszobát akar berendezni.

Könczöl Antal (Budapest)

A MAGYAR SAJTÓAPOSTOL

A közelmúltban jelent meg Győrben dr. Szolnoky Erzsébet könyve: „A PÁTER – Bangha Béla a sajtó apostola” címmel. A 147 oldalas könyv, benne 8 oldalnyi képdokumentációval, forrásjegyzékkel, a sajtó-apostol Páter életművének bemutatására és értékelésére mellett Bangha Béla írásain keresztül felvázolja a magyar társadalom és katolicizmus helyzetét századunk első felében, amelyet méltán illett a liberális korszak után „a katolikus magyar reneszánsz” nevezet. Könyvismertetés helyett András Imre S.J. (Bécs) könyvhöz írt előszavát közöljük.

Bangha Béla S.J. életművének értékelésével adós még a magyar egyháztörténet-írás. A forrásoktól elzárva, vagy éppen a nyilvánosságból kizárva néhez is lett volna őt a magyar olvasók előtt bemutatni.

Szerencse, hogy 1941-ben, közvetlenül halála után, közeli munkatársa, Nyisztor Zoltán, vállalva a történészek fejcsoválását amiatt, hogy „még nincs meg a kellő történelmi távlat az események mérlegelésére és értékelésére”, ahogy ő írja: „átkiáltott” az utókor és a történelmi távlatlalt dolgozó értékkéítélet felé: „P. Bangha Bélában öltött testet a magyar katolicizmus második nagy restaurációs vágya és lendülete, ... s főként az utolsó években neve már szimbólum lett, mely a magyar katolicizmus korszerűségét, versenyképességét, találékonyságát, helytállását, fölényét és diadalát jelentette.”

Szerencse továbbá, hogy P. Bangha szellemi termését dr. Bíró Bertalan harminc kötetben összegyűjtve kiadta. Jellemző az akkori viharos időkre, hogy rendtársainak már nem volt alkalmuk arra, hogy ezeket Rómába is megküldjék a Rend Központjába, mint köteles archívumi példányokat.

Rendtársa, Petruch Antal történész mintegy félszáz oldalon foglalja közli háromkötetes, 1994-ben posztumusz kiadott provinciátörténetében (Száz év a magyar jezsuiták múltjából, az önálló magyar rendtartomány, 1909-1950) P. Bangha munkásságával, részben eredeti forrásanyag alapján. Ennyi az összes dokumentált anyag.

Jelen könyv bevezetőnek korrajzot tartalmaz Bangha koráról. A könyv a páter életművének csúcát jelentő 34. Budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus 60. évfordulójának emlé-

kére készült és magát P. Banghát akarja megszólaltatni írásain keresztül. Éppen jőkor!

A magyar társadalom és a hazai keresztény élet ismét az újjáépítés feladata előtt áll. A könyv lapjairól az a P. Bangha szól meg, aki egy korábbi országújjáépítés során nagyon mélyen megismertkedett a magyar valóság alapvető problémáival és rendkívül sikeresen tudott közreműködni azok megoldásában. Gondolatai ma is időszerűek, alkalmazhatók. A hazai történelmi viszonyok tudható be, hogy Bangha Béla nagyságáról évtizedeken keresztül csak ellenségei voltak igazán meggyőződve. Jelen könyv nem fog semmilyen „ellenértékítéletet” felkínálni, hanem képet rajzolni róla, annak alapján, amit írásában ő saját-magáról vallott.

András Imre SJ (Bécs)

Boros Béla érsek kettős jubileuma

A temesvári egyházmegyének 1998 szeptember 20-án különös évfordulót volt módja ünnepelni. Dr. Boros Béla címzetes érsek betöltötte 90-ik életévét és püspökké szentelésének 50-ik évét ünnepelte. A temesvári dómban mondott ünnepi szentmisén az egyházmegye majd minden papja résztvett. A főcelebránsok Jakubinyi György gyulafehérvári érsek és az egyházmegye püspöke, Msgr. Sebastian Kräuter voltak. A vidék újságai mind megemlékeztek a nevezetes évfordulóról és Boros Béla életének ismertetése során kiemelték a kommunizmus idején elszennvedett börtön-évek szörnyűségeit. Az ünnepi szentmise végén a jubiláns magyar, német és román nyelven mondott megrázó beszédet. Boros Béla a katolikus egyház legidősebb főpapjai közé tartozik.

Olvasói levél:

Kedves Szerkesztőség,
Küldjük az évi előfizetést az „Életünk”-re.

Adjon a mi Urunk továbbra is erőt és egészséget, áldásos és hasznos munkájukhoz. Minden betűt szellemi élvezettel és érdeklődéssel olvasunk.

Bensőséges adventi időt kívánunk minden munkatársnak.

Meleg üdvözléssel a Tamagno-i nővérek, Sr. Evangeline Hegedűs (Olaszország)

JANICSÁROK REVERENDÁBAN

Az itt következő kissé mellbevágó és elszomorító eszmefuttatást a Magyar Fórum c. hazai közéleti hetilap közölte. Mi az „Egyházunk a sajtó tükrében” hasábjairól kölcsönöztük. H a j d ú D e m e t e r D é n e s eredetileg terjedelmesebb írását a régóta égető csángó-ügyről kivonatossan – kissé szelídítve adjuk közre, de természetesen ragaszkodtunk a cikkirő fogalmazásához. (Sz)

Napjainkban mintegy 350 ezer katolikus hívő él Moldvában. Egykor valamilyen magyarok voltak, ma már csupán 100 ezer lélek érti és beszél ősai anyanyelvét. A többit, idők során, elrománosították. Nem riadtak vissza a legbrutálisabb eszközöktől sem. Az erőszakos asszimiláció végrehajtását – a kizárólag román nyelvű iskolák mellett – a katolikus papságra bízták, amelynek kiváltságos helyzetet biztosítottak, ha megtagadják magyar nemzetiségüket. Csak ilyenek végezheték el a teológiát. Most is ők járnak az élen a magyar nyelv elfojtásában...

Sokak által ismeretes, hogy 1995-ben Klézsén a plébános, a csöcselék egyetértő közreműködésével, elégette a magyar nyelvű Bibliát, melyet az anyaországból kaptak, más könyvek mellett. 1994-ben Lészpeden pedig a helyi lelkész feljelentésére, államrend aláásásának hamis vádjával sikertelen boszorkányper indítottak Fehér Katalin (Catrin Feer) ellen, mert délutánonként magánszorgalomból tanította az anyanyelvi írásbeliségre szomjazó csángó fiatalokat...

Ez év (1998) elején a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége, a Bakóban (Bacau) élő Csicsó Antal alelnök közvetítésével, a pusztinai csángók kérvényét juttatta el Petru Gherghel (Gergely Péter) jassi (jászvásári) püspökhöz: *Mi pusztinai magyar ajkú katolikus hívők, – írják többek közt – ismét elküldjük korábbi kérésünket: segítsen bennünket, hogy a pusztinai templomunkban magyarul is halgassunk szentmisét... Mi nem akarunk politikai vagy vallási viták tárgya lenni. A megújuló Európa jogszokásaiban és kulturális hagyományában bízva, hisszük, hogy nekünk is jogunk van magyar nyelvű szentmisét hallgatni, azon részt venni. Jelenleg ugyanis mi, pusztinai katolikus egyház-közösségi tagok, (1990-től kezdve) csak itokban, magánházakban tartott magyar nyelvű szentmisén vehetünk részt... A mi falunkban az idősebb asszonyok 50 év felettiek, nem értik a román nyelvű istentiszteletet, és csak magyar nyelven képesek gyónni. Addig is, amíg Őszentsége kedvező döntéssel segíteni fogja a magyar nyelvű szentmise ügyét, egyetlen dolgot cselekszünk: Imádkozunk Istenhez, hogy kérésünk beteljesedjen...*

A kérelmet 160-an írták alá, és eljuttatták a jászvásári katolikus püspökségnek, a bukaresti római katolikus érsekségnek, a Bukarestben székelő vatikáni nunciushoz és a Helsinki Emberi Jogok Bizottsága bukaresti képviselőjéhez...

Csicsó Antal alelnök, hogy kérelmének nyomatékot adjon, kérte, személyesen is fogadja őt a püspök. A következő lakonikus választ kapta: „Őszentsége Petru Gherghel megkapta az Ön kérvényét a személyes fogadás tárgyában és engem bízott meg Mons. Stefan Erdes (Érdes István) bákói központi plébános-sal együtt, hogy helyette fogadjam Önt, mivel régóta foglalkozom hasonló problémákkal(!). Jöhet, amikor óhajta. A szándékolt időpontról kérem előtte telefonon értesítsen. Pr. Dumitru Gabor (Gábor Demeter) püspöki tanácsadó”. Gábor atya, a püspöki tanácsadó a jászvásári püspök „kidobó embere”. Aki

ugyan Krisztus Urunk moldvai szolgálójának tekinti magát, és a püspökség más papjaihoz hasonlóan, jól beszél a magyar nyelvet - de erre a hétköznapi feladatra képezték ki, ezt a feladatot látja el a püspök mellett. A személyes találkozó „végeredménye”: a pusztinai magyarok számára továbbra is t i l o s az anyanyelvű szentmise. Miért nem engedélyezik? A válasz nagyon egyszerű: már 1992-ben határozatot hozott a jászvásári püspöki konzílium, miszerint Moldvában n i n c s e n e k magyarok – nyilatkozta Dumitru Gábor és Stefan Edres. Ahol pedig nem élnek magyarok, minek a maganyelvű hitélet? Ilyen egyszerűen megoldható a moldvai csángómagyarok anyanyelvű szentmiséjének az ügye...

Vajon mi az alapja ennek a konok, a valósággal mit sem törődő magatartásának? A gyökerek egy korábbi paktumhoz vezetnek vissza. 1884-ben létrejött a megállapodás – a magyarok megkérdezése nélkül – Románia és a Vatikán között. Létrehozták a jászvásári püspökséget azzal a feltétellel: az új püspökség k i z á r ó l a g csak a román nyelvet használhatja, függetlenül attól, hogy híveinek magyar az anyanyelve. Ettől az időponttól kezdve t i l o s M o l d v á b a n a magyar nyelvű katolikus anyakönyvezés, sírfelirat, ének és imádság a templomban. A Vatikán így megállította az ortodoxia terjedését Moldvában, vállalta az erőszakos asszimilációt. Ám ezt száz év alatt sem tudták maradéktalanul megvalósítani. Csupán iszonyú pusztítást okoztak a hívek lelkében és azonoságtudatában... Ma, sajnos nincs olyan hazai egyházi tekintély, aki értésére adná a Vatikánnak: romániai, szlovákiai politikája, magyarellenes intézkedései nemcsak Magyarországnak, de az egész világegyháznak ártanak. ■

IN MEMORIAM

Oriano Quilici érsek, Svájc és Liechtenstein apostoli nunciusa, Bernben, a svájci főváros egyik klinikáján november 3-án egy gyors lefolyású rákban halt meg. Toscana-i születésű. Csak a múlt évben (1997!) váltotta fel Karl Josef Rauber Budapestre rendelt nunciust, így alig több mint egy évet töltött az új nunciaturán. A temetési gyászszertartást a berni székesegyházban Jean Louis Tauran érsek, vatikáni titkár, az engesztelő szentmisét pedig a Lucca-i székesegyházban Giovanni Battista Ré érsek, vatikáni helyettes államtitkár mutatta be.

*

Dengl Miklós 1916. március 7-én született Újaradon. Teológiai licenciatust szerzett Rómában az Antonianum-ban. Csiksomlyón szentelte pappá Márton Áron gyulafehérvári püspök 1939. június 29-én. 1934-ben lépett a ferences rend erdélyi tartományába. 1942–45 között Rómában tartózkodott, majd 1945-től Milánóban volt a magyar menekültek lelkésze. Utána az USA-ba küldték előjáró, ahol a ferences nyomdában dolgozott, és egészen 1988-ig a Katolikus Magyarok Vasárnapját szerkesztette. Közben 1952-1964 között a Szentháromság templom lelkésze is volt Beavertonban, Ohio. 1964-1976 között az erdélyi ferences provincia custos-a az USA-ban. 1988-tól a Magyarok Nagyszonyja plébániát vezette Youngstownban, Ohio, majd nyugdíjasként élt a Youngstown-i ferences kegyhely meletti rendházban. Itt halt meg 1998. október 2-án.

LEGENDA A NEGYEDIK KIRÁLYRÓL

Néplegenda

Egy régi legenda szerint nem három, hanem négy király indult el Napkeletre, hogy az emberiség királyának hódoljon. Négy különböző úton indultak el és mindegyik vitte magával az országa ajándékát: fényes aranyat az egyik, édes illatú tömjént a másik, csodálatos mirrhát a harmadik, és a negyedik, a legfiatalabb, három különösen értékes drágakövet.

A titokzatos csillag előttük lebegett és ők pihenés nélkül mentek a nyomában. Nem ismertek napot és éjszakát, sem éhséget, sem szomjúságot, vakon mentek el a táj szépségei mellett és nem érdekelték őket a városok látványosságai sem. Nem ártott nekik a forró sivatagi nap sem, hiszen őhozzá igyekeztek, aki után a népek ezer év óta vágyakoztak, az Istenkirályhoz, a Megváltóhoz.

Egyiküket sem kínozták annyira a vágy meglátni az Isten fiát, mint a legfiatalabb királyt. Ő lovagolt leghátul, gondolataiba merülve. És egyszer csak, hirtelen sírásra lett figyelmes. Olyan keserves sírásra, amelyre kénytelen volt felfigyelni. A porban egy fekvő, meztelen gyereket látott őt sebből vérezve. Olyan gyengének, elhagyottnak látszott, hogy a király forró szánakozással a lovára emelte és visszalovagolt vele a faluba. A három másik király nem vett észre semmit, ők rendületlenül követték a csillagot.

A faluban senki sem ismerte a gyereket. A király azonban megszerette szegénykét és egy jó asszony gondjaira bízta. Övéből kivette az egyik drágakövet és a gyermekre hagyta. Aztán gyorsan tovább lovagolt, hogy megkeresse a csillagot, amely eltűnt előle. Mindenütt kérdezgette az embereket, hogy merre mentek az idegen királyok? De aztán megint csak megpillantotta a csillagot.

És a csillag egy nagy városba vezette. Az utcán szomorú temetési menettel találkozott. A koporsó után egy asszony vánszorgott a gyermekeivel, akik kétségbeesetten kapaszkodtak anyjuk szoknyájába. A király leszállt a lováról. Előszedte övéből a második drágakövet. A nap szikrázott rajta, ahogy a tenyerén tartotta. Ezt is az újszülött királynak szánta. Hirtelen mozdulattal mégis a szomorú özvegy kezébe nyomta: „Fizesd ki a férjed után maradt adósságokat, végy egy házat és kis földet, hogy gyermekekkel együtt otthonotok legyen”, - mondta és már felkapott a lovára, hogy a csillag után lovagoljon. De a csillag ismét eltűnt előle.

Napokon, heteken keresztül kereste a csillagot. Nagy bánat nyomta szívét, a félelem, hogy nem láthatja meg az Isten fiát, és ez egészen betegé tette. De egyszer csak újra felragyogott a csillag és ő friss erővel, boldog szívvel folytatta útját a célja felé. Idegen országon ment keresztül. Régóta háború dúlt ott, kín, szomorúság és vér borította be a földet és a szíveket. Egy faluban katonák terelték össze a parasztokat. Kínhalállal kell meghalniuk. A kunyhókban rémült asszonyok jajveszékelték és gyerekek sikoltottak. Rémület fogta el a királyt. Már csak egy drágaköve volt, és ha azt odaadja, ü-res kézzel kell megjelennie az emberiség királyá előtt. És reszkető kézzel feláldozta az utolsó drágakövet is, hogy a férfiakat a haláltól, a falut a feldúlástól, az asszonyokat a szégyentől megmenthesse.

Szomorúan és fáradtan lovagolt tovább. A csillag már nem ragyogott. A sok kintól a király lelke egészen elfásult. Merre van az ő igazi útja? Hiszen ez az emberi nyomorúság mindig elfeledette vele saját ügyét. Évek óta bolyongott, végül már gyalog, mert lovát is elajándékozta. Semmije sem maradt. Koldulva vándorolt tovább. Útközben egy szegény asszonynak segített vinni a nehéz batyuját; megvédte a gyengébbeket az erősebbek ellen; ápolta a beteget és egy döglődő lóról elhajította a legyeket. Semmilyen nyomor nem maradt ismeretlen számára. Semmilyen kín vagy bánat elől nem tudott kitérni. Egy napon akkor érkezett a kikötőbe, mikor egy rabszolgát, mert ura ellen lázadt, büntetésből gályára akarták küldeni, és mivel hiába kért kegyelmet a király a szegény rabszolga számára, feláldozta szabadságát, saját életével váltotta meg a szerencsétlent a gályarabságtól. Nem volt ez túl nehéz teher, amit újból magára vett? Minden büszkesége fellázadt, amikor bilincsbe verték. Eddig még soha nem kínozták meg, most bűnözők közt volt a helye. Zúgtak az evezés-taktust irányító ütések, odakötözve a hajóhoz, viharban vagy csatában, a biztos halál várt a fiatal királyra. Nem cselekedett-e meggondolatlanul? – sóhajtott maga elé. És ebben az életveszélyes harcban, melyben a szíve is megkeményedett, újra kigyulladt lelkében a rég elvesztett csillag. Ez a belső fény nyugodt bizakodással töltötte el; tudta, hogy a jó úton jár és megvigasztalódva nyúlt az evező után...

Évek teltek el. Már nem is számolta őket. Ősz lett a haja, megkérgesedett a tenyere, fáradt az elkínzott teste. De a szíve nem ismert keserűséget, mert a csillaga mindig világított... És amire már nem is számított, egyszer csak szabadon bocsájtották. Egy ismeretlen országban szegény halászok fogadták be éjszakára. Ezen az éjszakán megint a csillagról álmodott és egy hang biztatta álmában: „Siess... Siess...!” A csillag fénye most vörös volt, mint a lemenő napé. Eljutott egy nagyváros kapujához. Zajos nyüzsgés fogadta, az utcákon izgatott csoportok gyülekeztek és oszlottak szét katonák parancsára. Az emberek menekültek s a tömeg őt is magával sodorta. Egy dombhoz ért. Fent a dombon, ég és föld között, három fekete bitófa állt. És a csillag, amely őt a született Megváltóhoz kellett hogy vezesse, megállt a középső felett, még egyszer felragyogott, aztán mintha felsikoltott volna, – kialudt.

És akkor meglátta az Embert, aki a szegényfán függött. Olyan volt, mintha a világ minden kínját és fájalmát magára vette volna. Arcáról mégis jóság és hártalan szeretet áradt. Két kezéből, melyeket szögek fúrtak keresztül, fény sugárzott. Mintha villámcsapás érte volna,

Ökumenikus ünnep TISZANÁNÁN

A gondolat egy svédországi fiatal magyar mérnök lelkében született meg. Az elmúlt 40 év szörnyű emlékeivel a lelkében – számítva a magyar hívők megértésére és együttműködésére – 1997 karácsonyán az ökumenikus Szent István ünnep megrendezésének gondolatával jelentkezett a tiszánánai plébánosnál. Terve elfogadást nyert a plébánián, a református vallású polgármesternél, a helyi református lelkésznel és annak presbitériumánál...

Az előkészület megindult. A terv megvalósításával végre lehetőség nyílt arra, hogy aug. 20-án, Szent István ünnepén a jóakarátú magyarság, annyi megpróbáltatás után, a katolikus templomban, egy szívvel és lélekkel közösen ünnepelhesen.

A gondolat elindítója, Miklovics János, együttműködve családjával megszervezte a történelmi jelentőségű ünnep előkészítését: Első lépés az eléggé romos plébánia épületének restaurálása volt. Az önkormányzat, a református vallású polgármesterrel, Tóth Józseffel az élen a restauráláshoz szép összeggel járult hozzá! Utána a hívek részéről is megindult a hozzájárulás pénzben is, munkában is, hogy a templom és környezete a nagy ünnepre méltóan rendbe lehessen. A református lelkész is példásan részt vett híveinek egy csoportjával a megújító munkálatokban!

Az ünnepi szentmisére már régen nem gyűlt össze annyi hívő a hatalmas náni templom falai között. A mise elején a polgármester az összegyűlteket megható szavakkal köszöntötte. A szentmise a helyi plébánossal, főtisztelendő Péter atyával közösen, P. Horváth Kálmán SJ. skandináviai magyar főlelkész mondotta. Ő tartotta az ünnepi szentbeszédet is. Tiszánána jelenlegi teológusa, a diakonussá szentelt Varga Béla is jelen volt a szentmise bemutatásánál – rokonai és a náni hívek nagy öröme.

Az ünnepi beszéd a jelenlevő református és katolikus testvérek szívében mély visszhangra talált. Szent István fiainak – katolikusoknak és reformátusoknak – egy nagy feladatuk van. A Közös Mestertől ered, az Ő tanításából: Szeretni egymást, megbecsülni egymást, az anyagi jellegű törekvésekből, de még inkább a mély lelki romokból való felemelkedéshez segíteni egymást, hogy így a 2000-ik év határát átlépő magyarok harmonikus jövőjének közös erővel történő felépítésében teljes szívvel részt vehessünk.

Az ünnepet nagy, közösségben szervezett fogadás fejezte be – bőségesen felajánlott „házi” javakkal!...

Augusztus 20-án, Tiszánánán az egymásra találás, a béke és a belső örömből fakasztott könnyek tanúskodtak az ökumenikus Szent István ünnep nagy sikeréről!

P. Horváth Kálmán SJ

megérezte a király, hogy ez a világ Megváltója, akit keresett és aki után vágyakozva útnak indult. Vele találkozott minden nyomorgó emberben. Őt szolgálta, amikor a megkínzottakon és nyomorult szegényeken segített...

Térdre esett a keresztfa alatt. Mit hozhatott ő neki? Semmit! És üres kezét vércsepp hullott alá a keresztől a király tenyerére. És azok minden ékkőnél tündöklőbbben ragyogtak. És ott a kereszt alatt, holtan esett össze a negyedik király. Csukott tenyerében a vércseppeket tartotta és szeme a halálban is a kereszt felé nézett.

Közlő: Szamosi József

SÚLY ALATT NŐ A PÁLMA

A régi latin mondás: „Crescit sub pondere palma”* igazolja az a négy éve Münchenben meghirdetett pályázat, amelyet a szülőföld iránti érdeklődés felkeltésére alapított a Pozsony környékéről származó müncheni orvosnő, dr. Fajnor Éva. Nemes kezdeménye polgári szinten igyekszik hozzájárulni a kisebbségben élő magyarság fennmaradásához. A felvidéki Rozsnyón töltött diákévei alighanem olyan mély nyomot hagytak, hogy 1995-ben pályázatot hirdetett a rozsnyói gimnázium magyar tagozatának, 15 éven felüli leánytanulóinak számára honismereti témákban. Korábban Rákóczi fejedelem, majd az Andrássy-család jelentette a kiindulási pontot - idén (1998), a 150 éves évforduló okán a 48-as szabadságharc.

A rozsnyói magyarnyelvű középiskolák vezetőinek jóváhagyásával meghirdetett pályázatra egyre több dolgozat érkezik. A szakmai elbírálást lapunk olvasószerkesztője, Szamosi József végzi. Valamennyi pályázónak részletesen kifejti a véleményét, ugyanis a kezdeményezés célja nem csupán a legtehetségesebbek dí-

A kecskeméti Ref. Újkollégium üveglakka

jazása, hanem a nemzeti érzés élesztgetése még azokban is, akik talán még csak akadózva tudják szavakba önteni a magyarság iránti elkötelezettségüket.

Idén két, helytörténetet feldolgozó pályamű kapta a megosztott első díjat. A 16 éves Czikora Ágnes „Tornalja és környéke” a 15 éves Kalász Monika pedig – ugyancsak szülővárosa – Szepsiről írt szinte helytörténeti monográfiának is beillő dolgozatot. Mindkettőjük nyelvezete oly színes és kifejező, hogy nem egy budapesti újságíró is tanulhatna belőle. A kisebbségi létben formálódhatnak valóban őszintén az anyanyelv szeretetét hirdető mondatok – mint ezt a pályaművek bizonyítják. Fajnor Éva áldozatkészsége, amellyel a díjazás anyagi háttérét biztosítja, erkölcsileg busásan megtérül olyan vallomások olvasásakor, mint Szepsi leírása során Kalász Monikánál: „It anyanyelvemen beszélhetek. Itt minden van, amiért érdemes élnem, ha hosszú útról jövök haza, nosztalgiam elcsitul, szívem kapuja megnyílik és melegséget, otthon-szeretetet érzek magam körül, boldogság tölt el engem.” A pályázatnak az alapító a „három Rózsa” nevet adta, mivel Rozsnyó város címerében három rózsa látható. Az első díj 300 márka és egyhetes müncheni tartózkodás – némi zsebpénzzel kiegészítve. A második díj 200, a harmadik pedig 150 márka készpénz jutalom. A kezdeményezés sikere jól bizonyítja, hogy a szellemi támogatással még távolból is ösztönözni lehet a kisebbségi sorban élő magyarság felnövekvő nemzedékének magyarságtudatát.

Makvári György

* Állítólag arab meséből való szállóige. A latin mondat jelképes kifejezés. Értelemszerű jelentése: A nagyobb elnyomás nagyobb ellenállást vált ki. Egyébként a latin mondat a kecskeméti Református Gimnázium jelmondata.

Betlehemi királyok

Adjon Isten, Jézusunk, Jézusunk!
Három király mi vagyunk.
Lángos csillag állt felettünk,
gyalog jöttünk, mert siettünk,
kis juhocská mondta - biztos
itt lakik a Jézus Krisztus.
Menyhárt király a nevem.
Segíts, édes Istenem.

Istenfia, jónapot, jónapot!
Nem vagyunk mi vén papok.
Úgy hallottuk, megszületél,
szegények királya lettél.
Benéztünk hát kicsit hozzád.
Üdvösségünk, égi ország!
Gáspár volnék, afféle
földi király személye.

Adjonisten, Megváltó, Megváltó!
Jöttünk meleg országból.
Főtt kolbászunk mind elfogyott,
fényes csizmánk is megrogyott,
hoztunk aranyat hat marékkal,
tömjént egész vasfazékkal.
Én vagyok a Boldizsár,
aki szerencseny király.

Irul-pirul Mária, Mária,
boldogságos kis mama.
Hulló könnye záporán át
alig látja Jézuskáját.
A sok pásztor mind muzsikál.
Meg is kéne szoptatni már.
Kedves három királyok,
jóéjszakát kívánok!

József Attila (1905-1937)

APRÓHIRDETÉSEK

Személy és áru fuvarozás Magyarországra. Elfogadható áron, megegyezés szerint, háztól-házig. Telefon: D-0049-07034-62580.

Budán közel a várhoz és a metróhoz, modern garzonlakás hazalátogatónak kiadó. Telefon: 01 341 46 24 vagy 091 743 20 34 (Svájc).

Budai kertés villában újonnan kialakított kettőszobás ill. másfél szobás, bútorozott komfortos lakások kiadó 40 DM/lakás, naponta. Parkolás zárt kertben, Telefon: 00-36 1 202 30 25.

ERDÉLYBE utazás luxus-kisbusszal kívánt helységekre. Ideális nyugdíjasoknak és utazóknak sok csomaggal. Utazás Bükkre, Hévíz vagy Budapestre. München: Tel./Fax: (D) 089/6999 85 17, 089/67 056 18 vagy 0172/84 252 88.

BUDAPESTEN, az Andrássy úton, az operánál felújított, csendes, másfél szobás lakás hazalátogatónak kiadó. Telefon: (D) 089/93 78 88.

Budapesti élő Mózes József, a „Máltai Szeretetszolgálat” tagja, másodfoglalkozás-ként közvetítene Pesten lakásvétel ügyében érdeklődők számára, valamint vállalná lakások gondozását a nem lakott hónapokban. – Elérhető: H-1188 Budapest, Kölcsey u.101. Tel.: 00361/294-66-02, fax: 1/2 95 47-28.

Erdélyben Szatmárhegyen 5000 nm-es telek eladó! Érdeklődni: (D) 07424 86281-es telefonszám alatt este 19 óráig.

Mélyen vallásos, légiesen karcsú, 37 éves, 160 cm magas, ballett magán táncosnő és tanárnő, akinek a tánc tényleg művészet, aki soha semmiféle kalandra nem vágyott és nem is vágyik, ezúton keres vallásos, lélekben gazdag társat. Jelige: „**Ép testben ép lélek**” a kiadóba.

NEMZETI ÖRÖKSÉGÜNK címmel készült Bagyinszki Zoltán fotográfus művészi felvételei a TÖRTÉNELMI MAGYARORSZÁG KASTÉLYAI-RÓL, kezdve az *Abonyi-i Vigyázó kastélytól a Zalaszentgrót-i Battyány kastélyig* 155 színes felvételt közöl albumjában.

Kiadó: „Publi-CITY 1492” Cím: H-1065 Budapest, Nagymező u. 4. Telefon: +36-(1)-343-0780 Ára 70,- US \$ vagy 110,- DEM.; K&H Bank 10404072-40716321-70140000 számlaszám.

„TÉNY” Ungarische Spezialitäten
Kreitmayrstr. 26 – 80335 München
Telefon: (089) 1 29 63 93.

	DM
Badacsonyi Sűrkebarát	7,80
Debrői Hárslevelű	6,80
Etyeki Chardonnay	8,80
Villányi Rosé, Kékportó	8,80
Villányi Kékfrankos	9,80
Villányi Cabernet	10,80
Egri Bikavér	7,50
Tokaji Szamorodni	12,50
Tokaji Asszú 3 puttonyos	16,50
Tokaji Asszú 4 puttonyos	20,—
Kecskeméti barackpálinka	29,—
Unikum	29,—
Egri cseresznyepálinka	25,50
Diólikőr	0,5 liter 14,50
Címeres barackpálinka	33,—
Sárgabarack-, Málnalikőr	0,5 liter 13,50
Tarhonya, kocka, laskatészta 1 kg	7,—
Májás-, véres hurka, dísznójsajt	13,—
Tokaszalonna	15,—
Füstöltzalonna	12,—
Friss kolbász	15,—
Házi kolbász	17,—
Téliszalámi	33,—
Szegedi szalámi	30,—
Csabai, Gyulai	27,—

KIADÓHIVATALUNKNÁL KAPHATÓ VIDEOKAZETTÁK:

Márton, Krisztus Katonája	DM
Szent Márton püspök élete. dr. Szabó József összeállításában. 30 perc VHS-PAL	25,—
Apor Vilmos élete	
30 perces film, megjelent Apor Vilmos boldoggáavátása alkalmából. magyarul, dr. Szabó József összeállításában. VHS-PAL	25,—
Teréz – egy közülünk	
35 perces film, megjelent Lisieux-i Szent Teréz halálának 100. évfordulójára. VHS-PAL	25,—
Árpádházi Szent Erzsébet élete	
magyarul vagy németül, 40 perces film, VHS-PAL	25,—
Lourdes	
50 perces film VHS-PAL	30,—
Lourdes-i csodák és gyógyulások	
Dokumentumfilm hat csodásan meggyógyulttal; 90 perc, VHS-PAL	30,—

KAZETTÁK:	
Lourdes és az evangélium, vígaszalások.	
Rádiós magyar nyelvű kazetta, 60 perc.	10,—
Lourdes-i üzenet – elmékedések	
dr. Szabó József összeállítása	10,—

KÖNYV:	
Lourdes-Bernadett nyomdokain	
(kb. 140 színes képpel)	25,—
Megrendelhető:	
Ungarische Katholische Delegatur	
Redaktion Életünk	
Landwehrstr. 66, D-80336 München	

41 éves, egyedülálló férfi vagyok 14 éves és 18 éves gyermekkel élek együtt saját házamban. Keresek hasonló korú hölgyet háztartásvezetőként. Feltételek: Német nyelvtudás középfokon, autózó tudás ill. gyakorlat, tudjon jól magyarul beszélni. Nemdohányzó, ez fontos szempont! Jelentkezni fényképes levélben önéletrajzzal. Viktor PÁL, D-73642 Welzheim, Postfach 1343.

Balatonalmádiban, Füzfő-i műút mellett, Balatonra panorámás kilátással 720m-es üdülőtelek bekerítve, kis faházzal, termő gyümölcsfákkal eladó. Villany van, gáz és telefon a telekhatártól 1m-re. Irányár: 3.500 000 Ft. Érdeklődni: Schott Rezső, H-9023 Győr, Katona J. utca 32, telefon: 0036/96/427-032.

A Magyarok Mindszenty Mozgalma és a POFOSZ, Holtában is beszél címmel videósorozatot tesz közzé Vértanú Primásunk, Mindszenty bíboros megnyilatkozásairól. Ezzel egyidőben kiadtuk a Mindszenty Breviárium című könyvecskét. Célunk az ifjúság és az utókor tájékoztatása, valamint a hitoktatás segítése.

Kapható Németországban a Kiadónál és v. Molnár Jánosnál, D-80995 München, Ratoldstr. 26, valamint Magyarországon a POFOSZ-nál, H-1054 Budapest, Nándor-u.36, és a (városmajori) Jézus Szíve plébánián Szekendy Ferenc káplánnál: Budapest, Csaba u. 5. A videokazetta ára 20,- DM, a Breviáriumé 2,- DM.

Kérésére, francia Secam és NTSC rendszerben is tudjuk biztosítani.

Dr. Schulte – Dr. Frohlinde, ügyvédi tanácsadás minden jogi kérdésben.
Schwarz Annemarie, hites tolmács és fordító német / magyar nyelven.
Tel.: 0211/44 22 40, Fax: 0211/44 28 16

BUDAPEST XVII. kerületben, kiemelt családiházak övezetében, egészségügyi szakemberek szervezésében épülő **Idősek Gondozóházában** 1-2 személyes apartmanok, korlátozott számban leköthetők! Érdeklődni lehet hétköznap: 18-20 óráig a (H) -257 22 28-as telefonszámon. Kurzinfo: (D) 089 71493 86 este

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK NAGY VÁLASZTÉKBAN!
Olcsó áron raktárról – kérje árlistánkat!
JOSEF UDVARHELYI, Tel.: (0911) 4 72 01 50.
KEPLERSTR. 2, D-90478 NÜRNBERG

Megjelent!
Szent Márton püspök élete
dr. Szabó József új videofilmje,
Márton, Krisztus Katonája
30 perc VHS-PAL
Ára 25,- DM
Megrendelhető kiadóhivatalunknál.

MAGYAR NYELVŰ SZENTMISÉK

Kedves Olvasóink, időnként közöljük a magyar lelkészek telefonszámát és címét, ahol érdeklődni lehet a szentmisék helye és ideje után.

AUSZTRIA
Bécs: Ft. Hegyi György, Ung.Röm.Kath. Seelsorgeamt, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, Tel.: 0043/1/526 49 72
Pázmánium, Rector Veres Árpád, Szentmise: minden Szombat este 18.00.A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14, Tel.: 0043-1-317-36-56,

Burgenland/Alsóőrött: Pfarramt Unterwart, Ft. Dr. Galambos Ireneus OSB, Tel.: 0043/ 33/527 108

Grác: Szentmise minden vasárnap d.e. 10 óra-
kor Griesplatz 30. sz. alatt a Welsche-Kircheben, Schönau Gürtel 41, Ft. Kormos Gyula lelkész, Ugri Mihály gondok, Tel.:0043/316/68 35 08;

Linz: Pastoralamt der Diözese Linz, Fremdsprachige Seelsorge, Hafnerstr. 28, A-4021 Linz, Tel.:0043/732/7610-2396

ANGLIA
London: Rev.Mgr. Tüttő György főlelkész, Dusten House, 141, Gunnersbury Avenue, GB-London W3 8Le, Tel.: 0044/81/992 20 54

BELGIUM
Brüsszel: P. Posta Benjamin O.F.M., Mission Catholique Hongroise, rue de l'Arbre Benit 123, B-1050 Bruxelles/XL/, Tel.:0032/2/6485336,
Liege/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Amonier Hongroise, Rue des Anglais 33., B-4000 Liege, Tel.: 0032/04/2233 910

DÁNIA
P. Horváth Kálmán SJ főlelkész, Stenogade 4, DK-1616 Krbenhavn, Tel.: 0045/31/21 85 88

FRANCIAORSZÁG Párizs: P. Dr. Ruzsik Vilmos CM, Ft. Molnár Ottó, szentmise minden vasárnap 11-kor Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, Tel.: 0033/1/42086170
Dél-Franciaország:
Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 74 rue du Grand-Roule, F-69110 Ste Foy-les-Lyon, Tel.: 0033/7/850 16 36

41 éves, magányos férfi hölgy levelet várja. Válasz 100%. Jelige:Tisza/Neckar.

Töttösön (Pécstől félóra járásnyira) panzió várja a vendégeket. Harkány-gyógyfürdő 30 km-re. Központi fűtés, lovaglási, horgászati stb. lehetőség, parkolás zárt, parkosított udvarban. Érdeklődni: Póka Gyuláné, (H) 77 55 Töttös, Jókai út 1, telefon: 0036/69/376-115.

Budapesti élő, nyugdíjas, egyedülálló hölgy, elhelyezkedne, magyarnyelvű, idős hölgy ill. házaspárhoz, házvezetői állásban. Gyakorlatom van. Telefon: (D) 06074/922 169 délelőtt.

Magunk ügyében

Tekintettel az emelkedő árakra és munkabérekre, lapunk önköltségét nem fedezi már az előfizetési ár. Meg kell emelnünk évi 25,- DM-ről 30,- DM-ra az előfizetést, 1999 január elsejétől. Az egyes szám ára 3,- DM-ra emelkedik, a dupla szám 5,- DM-ra. Olvasóink szíves megértését kérjük.

BEATRIX PANZIÓ H-1021 Budapest, Széher út 3. Tel./Fax: 0036-1-3943-730 és telefon 0036-1-2750-550. Szeretettel várjuk családias panzióknban, zöldövezetben, de közel a centrumhoz. Szállodai színvonal – zárt autóparkoló.

A magyarok legkedveltebb találkozóhelye a hagyományos
MAGYAR BÁL
Az eddigi nagyszerű keretek között 1999 február 6-án, szombaton 20.00 órai kezdettel, a HOTEL BAYERISCHER HOF (Promenadenplatz 2-6, München 2) díszteremben tartjuk.
Jegy elővétel a Bayerischer Hof pénztáránál
A Bálrendezőség

APÁM EMLÉKÉRE

*Egy szomorú melódia, tölti be a szobám,
a dallam téged gyászol drága édesapám.
Mióta elmentél, hiányos a családi élet,
mert egy értékes családtagot, vesztettünk el véled.*

*A nappali munkáid, sokszor éjbe nyúltak,
az életed éve, ilyen formán nyúltak.
A célok volt, hogy mindenünk meglegyen,
és a kis családod, hiányt ne szenvedjen.*

*Az élet nehéz volt, de helyedet megállad,
és így sok örömet szerzeél a családnak.
Általad szép volt nálunk a karácsony,
volt ajándék, játék, mikulás a mézeskalácson.*

*Mi gyerekek felnőtünk és szerte széledtünk,
de a te jószágod, mi soha nem feledtük.
Hogy örökre elmentél, szívből sajnálom,
kérem Krisztust, hogy téged megáldjon.*

1998 Chicago, USA

Fábián Tibor

NORVÉGIA

P. Teres Gusztáv SJ, Munkerudveien, 52, N-1165 Oslo, Tel.: 0047/227 44 124

OLASZORSZÁG

Róma: P. Kovács Angelus Ofm. Kap., Missione Cattolica Ungherese, Via Vittoria Veneto 27, I-00187 Róma, Tel.: 0039/6/48-18-872

SVÉDORSZÁG

Ft. Csúzdí Illés, Parkgatan 14, S-41138 Göteborg, Tel.: 0046/31/133514

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Röm Kath. Ungarn-Mission, Winterthurer Str. 135, CH-8057 Zürich, Tel.: 0041/1/362 33 03

Bern: Ft.P. Cserháti Ferenc Kálmán OFM, Röm. Kath. Ungarn-Mission, Rainmattstr. 18, CH-3001 Bern, Tel.: 0041/31/381 61 42

Basel: Ft. Poász Lajos, Röm. Kath. Ungarn-Mission St. Elisabeth, Leonhardsstr. 45, CH-4051 Basel, Tel.: 0040/61/271 83 85

Genf: Ft. Mátyás Imre, Minden hó 1. és 3-ik vasárnapján, Tel.: 00 41/21/64.78 678

Lausanne: Ft. Mátyás Imre, Szentmise minden hó 2-ik és 4-ik vasárnapján
Tel.: 00 41/21/64 78 678

MAGYARORSZÁGI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizethető Magyarországon az OTP Bank Budapest VIII. ker. Közteti fiók: 11773085-07063558, t.a. 973080706355 számú kontójára, Fejős Ottó néven. Évi előfizetés hűveknek: 1500. Ft.; lelkészeknek öt intenciószámú tesztimonium a kiadóhivatal címére.

● **HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!** ●
Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után közölünk!

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Magyar Katolikus Főlelkészeg
Landwehrstr. 66 · 80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47
E-mail: 08953282-0001@online.de
(Ungarische Delegatur)

Felelős kiadó:
a Magyar Katolikus Főlelkészeg
Főszerkesztő: dr. Cserháti Ferenc
Felelős szerkesztő Fejős Ottó
A szerkesztőbizottság tagjai:
dr. Frank Miklós, Ramsay Győző,
Szamosi József (olvasó és tördelő szerkesztő) és Vincze András.

Redaktion und Herausgeber:
Ungarische Katholische Delegatur
Landwehrstr. 66 · D-80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47
Chefredakteur: dr. Cserháti Ferenc
Verantw. Redakteur: Ottó Fejős
Abonnement: DM 25,— pro Jahr und nach Übersee mit Luftpost DM 45,—

ELŐFIZETÉS:
Az életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik,
ők küldik szét, náluk is kell előfizetni!
Tengerentúltra, vagy ahol nincs magyar lelkész,

oda a kiadóhivatal küldi az újságot.
1 példány ára: 2,50 DM
Előfizetési ár egy évre DM 25,—
vagy ennek megfelelő valuta.
Tengerentúltra légipostával DM 45,—
Lapzárta minden hónap 10-én.
Hirdetéseket csak 10-ig fogadunk el.
Postbank München:
Konto-Nr.: 606 50-803 – BLZ 700 100 80
Katholische Ungarneelsorge,
Sonderkonto „Életünk”.
Erscheint 11 mal im Jahr.

Satz: GRAPHOS GmbH
Planegger Str. 87c, 81241 München
Tel. (0 89) 55 34 44
Druck: AMPER DRUCK GmbH
WERBE-DRUCK Verlag Hammerand GmbH
Hasenheide 11, 82256 Fürstenfeldbruck
Tel. (0 81 41) 61 01 20
Fax (0 81 41) 60 01 28

HIRDESEN AZ ÉLETÜNKBEN

Hirdetési díjak 1996 január 1-től:

Apró-, házassági-, általános hirdetés	DM
ára soronként (kb. 40 bető)	7,—
Jelige portóval	7,—
Külön kívánságokat esetenként árazunk. üzleti-, nyereséges hirdetések soronként	10,—
Nagybetűs (kétsoros) sor	20,—
Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese. Egymásutáni háromszori hirdetés esetén 10 % kedvezmény	
Egymásutáni hatszori hirdetés esetén 20 % kedvezmény	
Egy évi hirdetés esetén 25 % kedvezmény.	
Hirdetések határideje minden hónap 10-e, b e f i z e t v e !	

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉÉRT, STÍLUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL !

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE !

Befizetéseket és átutalásokat postacsek-kontónkra kérünk! Kath. Ungarn-Seelsorge München – Sonderkonto: Postbank München, Konto-Nr.: 606 50-803, BLZ 700 100 80.

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőinkkel (misszióinkkal) rendezni! Csak a kiadóhivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „Életünk” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE !

Kérjük előfizetőinket, hogy a befizetési díj összegét US 45,- értékében a Münchenbe, a szerkesztőség címére küldjék. Előfizetési díj egy évre 17,— US \$ + 13,— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből postázuk.

Beilagenhinweis: Zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei.
A KIADVÁNYHOZ KÖRLEVELET MELLÉKELTÜNK.

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidtávon a beküldött írásokon, leveleken.